

Večina Slovencev in vsa Hrvatska pod Italijo

MUSSOLINI DAL "NEODVISNI" HRVATSKI
ITALIJANA ZA KRALJA. — PAVELICEVO
IZDAJSTVO. — SMRTNA OBSODBA NAD
SLOVENSKIM NARODOM. — ALI RELIF,
ALI RAJSE BORBA ZA OSVOBODITEV

V sedanji vojni je edino
Poljska doživela tolikšno tra-
gedijo, kakor Jugoslavija. Če-
hi, dasi velika žrtev nacizma,
so ostali vsaj skupaj. Enako
Slovaki in Rumunci.

Slovenci razkosen narod

Nobenega naroda ni osiše
razmesarilo toliko kakor Slo-
vence. Severni del Slovenije je
"inkorporiran" v tretji rajh,
kakor je bil na primer poljski
Poznanj, kar pomeni, da je na-
črt nemške vlade okupirani del
ponemčiti s prisilnimi sredstvi,
to je, s preseljevanji, z odvze-
manjem obrtnij in prodajalen
Slovenec, s ponemčevanjem
imen, solstvom itd.

Hitlerjev tisk pravi, da je
"inkorporiranje" severnega de-
la Slovenije (spodnje Štajersko
in del Koroške, ki je bil pod
Jugoslavijo) le izravnanje kriv-
vice, ki je bila storjena nem-
škemu narodu na tem kraju
Evrope.

Isto je nemški tisk pisal, ko
je inkorporiral tretji rajh polj-
ske kraje, katere je proglasil
za nemške. Poljake pa strnil v
nemški protektorat.

Dar Italiji

Tudi ostali del Slovenije bi
si bil Hitler lahko pridržal, a
neki je moral Mussoliniju
vendarle dati. Saj sta se skup-
no odločila ropati, torej naj bo
nekoliko plena deležen tudi
on! To "darilo" mu ni bilo te-
ško dati, ker je Italija že itak
hoče noče omejena v nemški
življenjski prostor in v nacijski
ekonomski red ter za svoj ob-
stoje popolnoma odvisna od mi-
losti Hitlerja.

Ostali del Kranjske, iz Ljub-
ljane vred, je torej poklonil
Italiji, in si mislil: "Po vojni si
to lahko vzamem nazaj, s Trstom
in vso Primorsko vred, ako se
mi bo zdelo potrebno."

Meja na Dolenskem med
"neodvisno hrvaško državo"
in italijanskim delom Slovenije
gre ob Gorjancih.

Slovensko Prekmurje in hr-
vatsko Medmurje ter Banat je
vzela Madžarska.

Najlepši, "klasični" del Dal-
macije, je okupirala Italija in
ga proglasila za povrnitev
"pravemu lastniku". Hrvatski
je prepuščen najubožnejši del
Dalmacije, in pa nekaj obrežja
ob Jadranu tik Sušaka.

Meje še neurejene.

Meje razmrcvarjenih kosov
Jugoslavije še niso povsod ure-
jene. V dvajsetih letih njene-
ga obstanka se je razvila po
prirodnih in političnih zakonih
v ekonomsko celoto. Ceste, že-
leznice in vsa druga prometna
sredstva so se osredotočila na
zakon, da je to gospodarsko
edinstvena država. Kadar se
tako deželo razseka, je s tem
porinjen nož v srce tudi njene-
mu gospodarstvu, ki ga morajo
osvojevalci prilagoditi "nove-
mu redu", kar vzame mnogo
časa, ljudstvo pa pri tem silno
trpi.

Kaj bo z Bosno in Srbijo?

Italija bi rada, da bi ji Hitler
prepuštil vso Jugoslavijo. Do-
sedaj ji je dovolil poleg bivše
Kranjske še Dalmacijo, črno
goro, nekaj grškega obrežja in
grških otokov, ter ves tisti del
Hrvatske, ki je postal "samo-
stojna država". Toda ob enem
je Hitler poskrbel, da so po-

stali rudniki tudi v teh krajih
nemška svojina. Glavni kosi Sr-
bije z Beogradom, ter Bosne in
Hercegovine, v kolikor jih ni
podelil drugim hijenam, so
nemški protektorat.

Bolgarija je dobila precejšen
kos Jugoslavije in Grčije. A
Bolgarija je pod nemško voja-
ško komando, torej ni Hitler s
to radodarnostjo ničesar izgu-
bil.

V Bosni in Srbiji so bogati
rudniki bakra, železa in dru-
gih kovin, v Mežici na Koro-
škem rudniki svinca, pa tudi
na Hrvatskem je nekaj rudni-
kov. Vse to prirodno bogastvo
so vzeli Nemci. Pa tudi rudniki
v Dalmaciji bodo služili njim,
čeprav je Dalmacija sedaj pod
Italijo.

Nemčija je s svojo zmago na
Balkanu znova dokazala, kako
silovito brezobziren je njen im-
perializem in kako brutalna je
v zatiranju podjarmljenih ljud-
stev, s katerimi postopa kot z
najhujšimi zločinci.

Komedija s Hrvati

Nacijska beštija si je v vojni
na Balkanu izbrala za predmet
mučenja v glavnem le Srbe.
Slovenec sta si Hitler in Musso-
lini podvrgla na "lep način",
Hrvatoma pa sta dala "svobo-
do".

Mussolinijev agent, dr. Ante
Pavelić, je bil imenovan za
"poglavnik" (dučija) nezavi-
sne hrvaške države. Mnogi
Hrvati tam in tudi mnogi tukaj
so res verjeli, da so se uresni-
čile njihove sanje po obnovitvi
njihovega starodavnega kralje-
stva. A so se silovito prevarali.

Kajti Italija, ki je vzela še
ostali del jugoslovanskega ob-
režja ob Jadranskem morju,
potrebuje zanj zaledja. Hrvat-
ska je bila torej inkorporirana
pod italijansko sfero vpliva, ali
bolje, v italijanski državni si-
stem. Dr. Pavelić je moral pro-
siti kralja Viktorja Emanuela,
da naj postane ob enem tudi
kralj "svobodne" Hrvatske, a
mali Viktor je vedel, da je to le
na ukaz Mussolinija, pa je od-
klonil, kakor mu je duče nara-
čilo. Italijanska vlada je nato
dala Hrvatoma kralja, ki bo sa-
mo njihov. Imensval ga ji je
Viktor Emanuel. To "visoko
službo" parazita je dobil bra-
traneц italijanskega kralja
princ Spoleto. Star je 41 let, je
znan sportnik (drugača dela
itak nima), pomagal je iz le-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

IZNAJDLJIVOST PIKETOV

V stavki mlekarjih farmarjev v Flintu, Mich., so si piketi vzeli v boljše
dokus upravičenosti svojih zahtev tudi kravo, ki je s svojim napisom ozna-
čevala, da ji je skrajno neljubo, ker z njenim mlekom ravnaajo skebski
delavci.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Italija je bila vsled porazov
v Albaniji in Afriki na robu
propada. Mnogi Slovenci so že
upali, da si bodo v njenem kra-
hu osvojili za Jugoslavijo Pri-
morsko z mestoma Gorica in
Trst. Pa je prihrumel v skraj-
nem momentu Italiji na pomoč
Hitler in sedaj je spet "mo-
čna". In namesto da bi dobila
Jugoslavija Gorico in Trst, je
vzela Italija Ljubljano.

Vatikan je dne 16. maja uve-
del strogo cenzuro nad pome-
ni po telefonu in nad telegraf-
skimi depešami. Pravi, da je to
storil v korist vojne nevtraln-
osti v sedanji vojni. V resnici je
to enaka cenzura, kakor je uve-
dena v zaščito Mussolinijevega
režima po ostali Italiji.

Anglija je izgubila v bitkah
na morju skozi vso dobo seda-
nje vojne 11.285 mornarjev.
Nad 4.000 je bilo ubitih, ostali
pa so "pogrešani", kar pomeni,
da so utonili, nekaj pa je v je-
tjih.

Vlada Zed. držav je zasegla
v ameriških pristaniščih 83 la-
dij tujih držav, ki jih bo vse,
ali vsaj deloma, dala na raz-
polago Angliji. Izmed zaseže-
nih parnikov je 36 danskih, 26
italijanskih, 14 francoskih, o-
stali pa so belgijski, nemški,
estonski, litvinski in rumunski.
Dokler bo imela Anglija po-
moč te vrste, ji nemška bloka-
da ne bo mogla postati usodna.

Zamorec A. C. Williams v
Quinciju, Fla., je bil obdolžen,
da je onečastil 12-letno belo-
poltno deklico. Šerif ga je are-
tirjal in zaprl. Zvečer so prišli k
ječi štirje moški, ki so šerifa
"razorožili" in vzeli zamorca na

prosto. Pretepli so ga in spustili
vanj osem krogelj. Uverjeni,
da je črna ubit, so ga pustili v
jarku ob poti. A fant se je za-
vedel in se priplazil do bližnje
koče. V nji so mu njegovi plem-
enski rojaki pomagali, pozva-
li zdravnika in šerifa. Zdravnik
je dejal, da ker je fant močne-
ga zdravja, bo bržkone okre-
val. Odredil je, da naj se ga
prepelje z ambulančnim vozom
v bolnišnico. Med tem so lin-
čarji izvedeli o svojem neuspe-
hu, bili so obveščeni, kdaj od-
pelje ambulančni avto, ga po-
čakali, izvlekli ranjenega za-
morca ven ter mu pogladi na-
daljnje krogelje v telo. Zločin,
radi katerega je bil aretiran, je
vreden kazni, ako ga je izvršil.
A to, kar so izvršili linčarji, je
še večji zločin. Vzlic temu ni
bil nihče izmed njih aretiran.
Šerif je enostavno konstatiral,
da so mu "popolnoma nezna-
ni".

Wisconsin postaja vzlic La-
Follettom in njihovi progresiv-
ni stranki zelo konservativna
država. Governor Heil je pod-
pisal 15. maja dve postavi. Ena
določa kazni za sabotažnike. A
tolmači se jo lahko tako, da
zadene tudi nedolžne ljudi. Ne-
sreče v industriji povzročajo
čestokrat nepaznost, ali se dogo-
di, da je kak delavec že preveč
utrujen, da bi mogel biti za-
dosti oprezen, a po novi postavi
se ga mora smatrati za sabo-
tažnika. Kazen je do 10 let za-
pora in do \$10.000 globe. Dru-
ga postava, ki jo je governor
odobril, prepoveduje komuni-
stom kandidirati v politične u-
rade. Nekateri poslanci so do-

(Dalje na 5. strani.)

Konjsko meso med reveži je čezdalje bolj "popularno"

"Še nikdar ni bilo konjsko
meso v Angliji tako popularno
kakor sedaj," brzojavlja neki
ameriški novinar iz Londona
svojemu listu v Zed. državah.

Konjsko meso je v Evropi
hrana revežev že dolgo dobo.
V času vojne pa so zahteve po
njemu še posebno velike. Mes-
nice, ki prodajajo konjsko me-
so, morajo imeti to označeno v
napisu pred vhom in v pro-
dajalni. V Belgiji je neki mesar
prodal odjemalcu kos konjske-
ga mesa za govedino. Doma
mu je žena pojasnila: "Ogolju-
fal te je! Plačal si za govedino,
a to je vendar konjsko meso!"
Odjemalca je prevara razkači-
la, odšel je nazaj v mesnico,
prišel z mesarjem prepir in ga
v tepežu umoril.

Oblast v Sloveniji je lani ob-
sodila nekaj konjskih mešetar-
jev, ker so prodajali mesarjem
konje, ki so bili še "sposobni"
upravljati uprežno delo.

Konji so namreč za v mesni-
co šele kadar niso za ničesar
drugega več porabni. Zato
smatrajo ljudje konjsko meso
za ogabno. A če drugega nima-
jo, ali si ga ne morejo kupiti,
jedo pač takinega, kakršnega
si vsaj za silo lahko privoščijo.

Pevski festival v Waukeganu glasbeno dobro uspel

Zadnje nedeljo se je vršil v
SND v Waukeganu festival šti-
rih slovenskih pevskih zborov,
ki so podali izredno bogat glas-
beni spored. Peli so vsi zelo do-
bro. Ocena koncerta bo v pri-
hodnji številki.

Sodelovali so Naprej iz Mil-
waukeeja, zbor SND, Wauke-
gan, in Prešeren ter Sava iz
Chicago, torej dva zbora manj
kakor lani, ko sta nastopila tu-
di "Sofa" iz La Salla in "Slo-
van" iz South Chicagoa.

Zaključna točka sporeda je
bila spevoigra "Rdeča kapica",
ki so jo vprizorila waukegan-
ska dekleta, članice zbora S.
N. D.

Prireditve je otvoril Rudolf
Skala, ki je v kratkem govoru
omenil tragedijo Jugoslavije in
izrazil vero, da pride Velika
noč, dan vstajenja tudi za slo-
venski narod.

Dvorana je bila do malega
polna, a vendar bi tak koncert
zaslužil boljše udeležbo.

Dva kluba JSZ prispevala v podporo Proletarcu

Klub št. 27 JSZ v Clevelandu
je prispeval v tiskovni sklad
Proletarca \$50, klub št. 1 JSZ
v Chicagu pa \$135.00.

Važna razprava v klubu št. 1 JSZ

Chicago. — Prihodnji petek
23. maja bo v klubu št. 1 važna
razprava o položaju.

Seja se prične ob 8. zvečer.
Člane in članice prosimo, da se
je udeležijo vsi. Razprava prosta
tudi za nečlane.

ROOSEVELT S SVOJO VNANJO POLITIKO V TEŽAVNEM POLOŽAJU

TREBA SE MU JE ODLOČITI ZA SE VEČ
POMOČI ANGLIJI, KAR POMENI VSTOP
ZED. DRŽAV V VOJNO, ALI PA JO
PREPUSTITI IZCRPANJU IN PORAZU

Ko je predsednik Roosevelt v
svojih kampanjskih govorih
lansko leto zagotavljal, da a-
meriški vojak ne bodo poslani
v vojno na tujezemsko bojišča,
je mislil zares. Računal je na
marsikaj, kar se ni zgodilo.
Predvsem, da se bo Nemčija
kmalu tako oslabila, da jo bo
Anglija z ameriško materialno
in diplomatično podporo potis-
nila ob steno ter jo prisilila
vprašati za premirje.

Zmage namesto porazov

A namesto porazov žanje
Nemčija zmago na zmago bo-
disi na bojiščih kot v diploma-
ciji. Celo Turčija, ki je zavez-
nica Anglije, se nagiba k nem-
ški strani, v veri, da ako An-
glija ni mogla uspešno poma-
gati Grčiji, tudi nji ne bo mo-
gla.

Nemčija si je v teku leta pod-
jarmila vso Evropo.

Udarec za Anglijo in ameri-
ško diplomacijo je vedno tes-
nejše sodelovanje neokupirane
Francije ter njenih kolonij z
Nemčijo, jačanje osiše v Azi-
ji, vojna v Iraku, ki je za An-
glijo važen vsled njegovih olj-
nih polj, in pa pojemanje ne-
vtralnosti Sovjetske Rusije.

Stiri velesile proti dvema

Sploh Sovjetska Rusija že
toliko sodeluje v Nemčijo, da
se je ne more nič več smatrati
nevtralnimi. Ves razvoj Stali-
nove politike priča, da Moskva
poseže odprto v vojno čim se ji
bo zazdelo, da bo Nemčija ab-
solutna zmagovalka. Toda ne
bo udarila po Nemčiji nego v
kraje, ki si jih namerava pri-
svojiti. Med deželami, ki so v
negotovosti in v nevarnosti ne
samo pred Nemčijo nego tudi
pred Rusijo, je posebno Turči-
ja.

Proti tako mogočni kombi-
naciji štirih velesil Anglija vz-
lic materialni podpori iz A-
merike ne bi mogla vztrajati.

Težavna in usodna odločitev

Predsednik Roosevelt je od
vsega početka nacizmu in fašiz-
mu sovražen in svojo vnano
politiko usmeril proti njima.
Dokler je francoska republika
še obstojala in se je njeno ar-
madno smatralo za nepremaj-
ljivo, in dokler so bile poleg
nje v Evropi še druge demokra-
tične države z močnimi arma-

dami, je bilo Rooseveltu lahko
vzpodbudno govoriti, pretiti
nacizmu in zagotavljati svetu,
da bo tiranstvo padlo in nato
nastane mir in svoboda v vseh
krajih sveta.

Ko pa je padla dežela za de-
želo, je izprevidel, da bo treba
Angliji pomagati več, kot pa ji
municijo in druge potrebščine
le prodajati. Tako je bil na nje-
gov predlog sprejet zakon, ki
daje vladi pravico pomagati
Angliji z materialom kakršne

PREDSEDNIK ROOSEVELT

koli vrste, ne da bi ga ji bilo
treba plačati. A predno je pri-
čela dohajati Angliji ta pomoč,
so ji Nemci na morju, z napadi
na angleška mesta, ter na afri-
škem in balkanskem bojišču,
storili toliko škode, da jo zgolj
z nudenjem municije in drugih
potrebščin iz Amerike ne bo
mogoče oteži.

Kaj torej storiti?

Člani kabineta so na podlagi
teh dejstev obvestili ameriško
javnost, da smo vsled svojih ob-
ljub in v svojo lastno varnost
dolžni Angliji bolj efektivno
pomagati. Naj torej ameriške
vojne ladje spremljajo angle-
ški tovor preko Atlantika in
ako potrebno, naj Zed. države
vzamejo francoske otoke, ako
bi izgledalo, da jih namerava
vlada v Vichyju prepustiti
Nemčiji za vojna oporišča pro-
ti Angliji.

To bi pomenilo vstop Zed.
držav v vojno tudi ako je ne bi
napovedale.

Predsednik Roosevelt, ki je
bil prepričan, da nacizem pade
ne da bi bilo treba Zed. drža-
vam poseči v konflikt z oboro-
ženo silo, se mora sedaj odlo-
čiti za eno ali drugo: Ali za

(Nadaljevanje na 5. strani)

"Listu v podporo"

Vsak delavski časopis, ali delavska revija, ki ni-
ma za sabo močne unije ali kake druge organi-
zacije z zadostno blagajno, je odvisen za svoje vz-
drževanje od posameznih prijateljev.

V tem položaju je Proletarec vseh svojih 36 let,
od kar izhaja.

Nemogoče nam ga je bilo vzdrževati z rednimi
dohodki prej in tako je tudi letos. Lani smo zbrali
listu v podporo nad tisoč dolarjev in enaka vsota je
potrebna tudi sedaj, drugače obveznosti ne bomo
zmogli.

Vrh tega cene tiskarniških potrebščin narašča-
jo. V uradu skušamo storiti kolikor zmoremo, da se
stroški ne višajo. A kar je dražje, je treba pač pla-
čati po višjih cenah.

Kdor soglaša, da je Proletarec vreden podpore,
ker je koristen našemu ljudstvu in delavskemu gi-
banju in obče, bo sodeloval, bodisi, da pridobi kaj
novih naročnikov, ali pa zbere malo ali večjo vsoto
v njegov tiskovni sklad.

Brez pretiravanja — Proletarec takega sode-
lovanja zelo nujno potrebuje!

Zmage unije U. A. W. pri Fordu in pri G. M.

Unija United Automobile
Workers ima opraviti s korp-
oracijami, ki so bile organizira-
nemu delavstvu tradicionalno
nasprotno. Vzlic temu se je u-
veljavila in morajo občeovati z
njo. Mogočni Henry Ford, ki se
je zaklel, da unije ne bo nikoli
priznal, je uvidel, da ima tudi
v njegovih tovarnah dovolj mo-
či pozvati delavce v stavko, kar
se je pred več tedni zgodilo.
Dne 16. maja je oznanil, da je
zvilal svojim delavcem mezdo
po 5 do 15c na uro.

Njegov protiunijski propaga-
tor Harry H. Bennett je to po-
višanje razglasil s trditvijo, da
so Fordovi delavci plačani bolj-

še kot v katerikoli drugi avtni
tovarni. In čudno, zaslugu za to
zvišanje pa je deloma pripisal
naporom unije AFL.

Pri Fordu je namreč določeno
za to sredo glasovanje, v ka-
terem se bodo delavci odločili,
ali naj jih pri kolektivnih po-
gajanjih zastopa unija avtnih
delavcev CIO ali pa AFL. Zvi-
šanje mezde in poklon, ki ga je
Bennett napravil uniji AFL ima
prozoren namen ikoditi uniji
UAW, ki se je Fordu najbolj
zamerila. Ford uposljuje v De-
troitu, oziroma v bližini Detroi-
ta, okrog 85.000 delavcev.

Unija avtnih delavcev CIO
je imela spor tudi s korporaci-

jo General Motors, ki uposljuje
v raznih krajih dežele, največ
v Detroitu, okrog četr milijona
delavcev. Pogodba z njo ji je
potekla in je zaprtela s stav-
ke, ako G. M. ne prizna zaprte
to je, popolnoma unijske delav-
nice in zviša mezdo 10c na uro.
S pomočjo vladnih posredoval-
cev je bil dosežen sporazum
brez stavke. G. M. je pristala
zvišati mezdno kakor je zahte-
vala unija, ni pa sprejela za-
hteve za zaprto delavnico. Uni-
ja se bo morala torej pri G. M.
še v naprej truditi, da pridobi
v svoje vrste vse, ki jih G. M.
znova najame, in pa da obdrži
stare. Kajti če zaprta delavni-

ca ni priznana, se bo unija le
na ta način ohranila na povr-
šju.

Za vse unijsko gibanje je do-
bro, da se je UAW pobotala z
mogočno korporacijo General
Motors brez stavke. Kajti stav-
ke sedaj služijo onim, ki jih ho-
čejo preprečiti z zakoni pod
pretvezo, da ovirajo narodno
obrambo. Kakor Fordova dru-
žba, tako ima ogromna vladna
naročila tudi G. M.

Ne glede na volitve pri Fordu
se je unija avtnih delavcev CIO
močno uveljavila v tej indus-
triji širom dežele. Ne notranji
spori, ne napadi korporacij je
niso mogli omajati.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaje Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Kaj bo z delavci po vojni?

Ameriška industrija je v zamahu v prid oboroževanja te dežele in v pomoč Angliji. To stane in bo stalo še prilično milijard dolarjev. Vojna lahko traja še leto ali več. A možno je tudi, da Anglija in Nemčija skleneta mir, za kakršnega delujejo v Zed. državah "apizarji" pod okriljem organizacije America First, pa tudi v Angliji se ne manjka takih. In če Hessov beg iz Nemčije kaj pomeni, se dobi take ljudi tudi v tretjem rajhu.

V slučaju zmage zaveznikov bo svetu dana priložnost za razorožitve. Ako bo Hitler zmagovalec, se bo oboroževanje Zedinjenih držav nadaljevalo, dokler ne pride bodisi do končne odločitve med nami in njim, ali pa do sporazuma.

A prej ali slej bo oboroževanje prenehalo, oziroma bo izgubilo sedanji zamah tu in drugod.

Kaj potem? V par člankih na tej strani je bilo že omenjeno, da imajo v Angliji posebno komisijo, ki se peča z vprašanjem, kam z delavci, ko municijska industrija ustavi obrat. Vzelo bo leto dni, predno se tovarne spet preuredi v "normalno industrijo". In med tem, kaj z milijoni delavcev, ki bodo ob službe?

V Angliji, ki računa na zmago, pravijo, da v kolikor se ne bo mogla industrija spremeniti iz vojnih v "mirne" obrate čimprej, bo dovolj dela za obnavljanjem porušeni mest, z obnavljanjem pomolov in v ladjedelnicah.

Ko je bil minul teden na obisku v Chicagu član zveznega produkcijskega odbora Sidney Hillman, so ga novinarji vprašali, kako bomo tukaj rešili ta problem. "Najlaglje z odpravo 'slumov' in graditvijo hiš, ki bodo dostojna bivališča za ljudi," je odgovoril. "Medtem se bo industrija spet pripravila za izdelovanje predmetov, ki ne služijo vojni."

Nekot pride čas, ko sedanji oboroževalni zamah preneha. Milijone ljudi, ki služijo v njemu, bo treba poslati ali na ceste, ali pa jih uposliti v druge namene. Predsednik Roosevelt pravi, da zvezna vlada ta problem razume in je pripravljena, da ga reši, kadar nastane. Toda neglede kako dober bo načrt za prehod iz oboroževalne v "mirno" industrijo, nekaj presledka, to je, brezposelnosti bo vendarle. Milijone delavcev bo prizadelih. V totalitarnih državah rešijo take probleme s prisilnim delom. Stotisoče in milijone delavcev mora na povelje kamor koli, bodisi kopati kanale, graditi ceste, ali železnice, ali mesta, država pa jim da za garanje hrano in ležišče v barakah.

V Zed. državah upamo, da ne pridemo v zasužnjevanje te vrste. Zato je dobro, da se vzlic oboroževalnim naporom brigada ob enem tudi s problemom, kaj potem, ko bo dovolj topov, vojnih ladij, bojnih aeroplanov in tankov.

Živilska pomoč "malim demokracijam"

Bivši predsednik Herbert Hoover še vodi kampanjo za živilsko pomoč ljudstvom evropskih dežel, ki stradajo vsled vojne. Njegov odbor se imenuje "National Committee on Food for the Small Democracies".

Posebno rad bi Hoover pomagal Belgiji, kakor ji je v prejšnji vojni.

Nasprotuje mu Anglija, ki ne dopušča na evropski kontinent ničesar, kar le more preprečiti. Dovolila je ameriškem Rdečemu križu poslati v neokupirano Francijo par ladij zdravil in hrane za otroke, pa se je nato tudi temu uprla, ko je uvidela, da vlada v Vichyju le preveč igra Hitlerju v roke. Dovolila je tudi nekaj ladij ameriškega žita v Španijo, nato pa blokado z nova poostila. Kmalu po porazu poljske republike je Anglija pristala v pošiljke potrebščin iz Amerike stradalajočemu poljskemu ljudstvu, a ko je uvidela, da so vsled tega Nemci vzeli Poljakom toliko več pridelkov, je tudi ta pomoč prenehala.

Hoover Angliji predlaga, da naj mu dovoli v Belgiji ustanoviti ljudske kuhinje, v katerih bi dobili hrano edino le potrebni Belgijci. In ako bi se potem izkazalo, da bi Nemci to izkoristili, je pripravljen svoji pomožni akciji storiti konec. Anglija mu tega eksperimenta noče dovoliti in pri tem jo molče podpira tudi Rooseveltova administracija. "Pomoč dobe vsi ti narodi čim bo vojna konec," pravijo v Londonu in v Washingtonu. A dostavljajo, da le pod pogojem, ako bo Nemčija poražena. Če ne, pa naj bo preskrba hrane za gladna ljudstva njen problem, ker je ona povzročila lakoto. Hoover s tem ni zadovoljen in se nadaljuje s kampanjo, da se mu dovoli pomagati s hrano vsaj belgijskemu ljudstvu.

Modra je beseda, ki pravi, da je vsak Evropejec ob svojem rojstvu star dva tisoč let. Ne moremo se izogniti preteklosti. — V. Svoboda.

Resnico tepe ne samo laž, nego ji tudi molk lahko škoduje. — Amien.

Materialni interesi ne delujejo avtomatično; če bi bilo tako, bi ne bilo nobene politike. — V. Marcu.

Propaganda proti podpiranju Anglije dobro organizirana

Ko je govoril v Chicagu angleški poslanik Halifax, se je zbrala pred dvorano množica žensk z napisi, kakršnih je nekaj na gornji sliki. Stvar so organizirali ljudje, ki delujejo pod firmo "America First". V Nemčiji take slike iz Amerike priobčujejo v dokaz, da je ameriško ljudstvo proti podpiranju Anglije in za mir, toda Roosevelt ljudske volje "noče poslušati". Shod se je vzlic tej demonstraciji mirno zavrnil.

Spor v H.B.Z. in v hrvatski javnosti radi pomožne akcije za Jugoslavijo

V Zajedničaru, glasilu Hrvatske Bratske Zajednice, se vrši polemika, kdo je kdor v prizadevanjih, da dobi vodstvo v pomožni akciji za Jugoslavijo.

Na eni strani je William Boyd, podpredsednik HBZ, kateremu pomaga tajnik bolniškega oddelka HBZ John Kovač, njima nasproti pa sta glavni predsednik HBZ Ivan Butković in urednik Zajedničara Milan Petrak.

William Boyd, ki je izmed Hrvatov bržkone najboljši politik v Ameriki, je ustanovil jugoslovanski pomožni odbor ob prijliki, ko je imel sejo izvršni in gospodarski odsek HBZ. Izmed 12 navzočih se je osem izreklo za njegov predlog. "Pomožni je sicer napačno rečeno, ker je bila njegova resolucija zgolj političnega značaja, kar je v polemiki tudi priznal.

Gl. predsednik Ivan Butković je na dotični seji predlagal, da naj Hrvati ustanove namesto "jugoslovanski" odbor, kakršnega je predlagal Boyd, "hrvatski odbor", kakor so ga ustanovile zase srbske in pa slovenske organizacije. Boyd, tako trdi Butković, je predlogu nasprotoval, a po seji, ko je videl, da slovenske in srbske organizacije delujejo v dveh separatnih skupinah, se je premislil in svoj odbor preimenoval, nato pa se lotil svoje namere, postati voditelj skupne jugoslovanske reliefne akcije. Ivan Butković je menda smatral, da bi ta naloga spadala njemu, ker je predsednik največje jugoslovanske podporne organizacije, a mu ni uspelo. Boyd je bil spretnejši in hitrejši.

William Boyd, čigar pravo ime je Boić, je zelo energičen, zmožen politik. V viharjih dneh po prejšnji vojni je bil aktiven komunist in udrihal z njimi vred za uničenje socialističnega gibanja. Med tem se je "amerikaniziral", pustil komuniste in se uveljavil v demokratski stranki. Bil je izvoljen na njeni listi v ohijski senat in ima ta mandat že precej let.

Ko je komuniste pustil, ga je Radnički Glasnik napadal za zločince, kot je pač običaj med njimi. Boić se je bil nekoč nekaj pregrešil zoper postavke, pa so njegovi bivši tovariši komunisti tisto izbrabli in ga vlekli znova v blato. Zadnja štiri leta pa je Narodni Glasnik, naslednik Radničkog Glasnika, Boyd-a spet vzel v zaščito. Pomagal je komunistični struji v hrvatski javnosti kjer in kakor je mogel, enako tudi tajnik bolniškega oddelka HBZ J. Kovač.

Ivan Butković je bil nekaj časa (do pred dvema leti) tudi nekak sopotnik hrvatskih komunistov in se odzval vabilom na mnoge njihove velike prireditve ter govoril na njih. V času sedanje vojne sta Boyd in Butković postala tekmovalca,

kdo bo bolj patriotičen in pisal lepše izjave udanosti ameriški vladi.

Ta njun spor je zanešen tudi v povsem nedolžni akciji relief za Jugoslavijo.

William Boyd je proglasil svoj odbor za pomožni odsek v prid Jugoslaviji, ustanovljen pod okriljem HBZ, gl. predsednik Ivan Butković pa je istočasno oglašal v enak namen svoj Hrvatski narodni odbor, o katerem trdi, da so v njemu zastopane vse hrvatske podporne, kulturne in druge organizacije, razen menda Hrvatske katoliške zajednice, ki se baje ogreva za Paveličevo "neodvisno hrvatsko državo".

Ivan Butković izvaja v Zajedničaru, da Boydov odbor ne more govoriti v imenu HBZ, ker ga v to ni pooblastila, a na drugi strani je resnica, da je tudi Butkovičev odbor le "samopostavljen".

Butković in Petrak imata kontrolo nad Zajedničarom, brez katerega se med Hrvati ne more nič uspešnega opraviti.

Boyd je nekoliko podpiri hrvatski list Svijet v New Yorku, fiskan v Sakserjevi tiskarni, in pa komunistični Narodni Glasnik. Ko hitro pa je sovjetska vlada umaknila svojo pogodbo prijateljstva z Jugoslavijo in sporočila njenemu poslaniku Gavriloviću, da je njegove službe v Moskvi konec, je to navodilo razumel tudi Narodni Glasnik in udaril celo po svojih sopotnikih, češ, dolžnost Jugoslovancov v Ameriki je zahtevati mir, ohraniti mir, ne pa tirati to deželo v vojno v korist angleških, in pa "hrvatskih, slovenskih ter srbskih bogatašev."

Kako se bo Boyd, prijatelj Narodnega Glasnika pomenil s svojimi tovariši, je njegova stvar. Druga pa je, da-li je on ali Butković v pravem.

Namreč: kdo je upravičen zastopati Hrvate v skupni reliefni in v politični akciji? Obe skupini priznavata, da sta bolj politični nego reliefni, da pa se lahko politiko odstrani v združeni akciji. To so kajpada besede. Ivan Butković trdi, da je Boyd svoj pomožni odbor zamislil izven pokroviteljstva H. B. Z. zato, ker slednja ne dovoljuje politike, toda naj bo pomožna akcija še taka, je združena s politiko.

Da-li je Boyd res predstavnik večine HBZ, se bo videlo v dolarjih. Enako v slučaju nasprotne struje, ki jo vodi Butković. Možna je tudi, da bodo društva HBZ postala vsled tega boja za jugoslovanski relief brezbržna.

Slovenske in srbske organizacije so na sestanku 10. maja v Clevelandu sprejele Boyda za svojega predsednika in voditelja in njegovega tovariša J.

Kovača pa za tajnika. S tem so Hrvati, Srbi in Slovenci združeni v skupnem odboru za pomoč Jugoslaviji. To jim je v posebnem apelu priporočil prve dni aprila jugoslovanski poslanik Konstantin Fotić. Njegov klic so objavili le nekateri listi.

Na sestanku v Clevelandu so bili izvoljeni poleg omenjenih dveh glavnih odbornikov HBZ v skupni odbor Joseph Zalar, tajnik KSKJ in tajnik slovenskega pomožnega odbora, za blagajnika skupne jugoslovanske pomožne akcije, ostali odborniki pa so Vincent Cankar, podpredsednik; Simon Vrlinić, drugi podpredsednik; Branko Pekić, prvi pomožni tajnik; Marie Prislant, druga pomož-

Večina Slovencev in vsa Hrvatska pod Italijo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

tala pobijati Etlipce, da si je dobil nekaj potrebnih medalj na svoja "junška" prsa, drugače pa je veseljak. Njegova žena je grška princeza Irena, sestra sedanjega grškega kralja, ki je ubežnik na Kreti.

Novi hrvatski kralj je bil imenovan v Rimu z velikimi ceremonijami. Hrvatski deputaciji je načeljeval "poglavnik" Pavelić, ki je po dvornem slavlju in prisegi zvestobe novemu "hrvaškemu" kralju bil sprejet pri papežu. V avdienci pri svetu očetu je bil 10 minut.

Vazalska pogodba

"Neodvisna Hrvatska" je sklenila z Mussolinijem pod svojim novim kraljem pogodbo, v kateri se je obvezala, da ne bo imela nikakršne armade, ne bo imela policije, armadno službo na Hrvatskem pa bodo vršile italijanske čete. Vnanje zadeve "neodvisne Hrvatske" bo v inozemstvu zastopala italijanska diplomacija. Hrvatska ne bo gradila vojnih ladij in ne bojne zračne flote. Zaščito "njeneza" obrežja ji jamči Italija. Gospodarsko se "neodvisna Hrvatska" usoglasila z italijanskim ekonomskim redom. Hrvatska kultura se prilagodi italijanski.

Tako vazalne pogodbe nima niti Slovaška. Ko jo je dr. Ante Pavelić v imenu Hrvatov podpisal, so mu v Rimu prirejali "velike ovacije".

Kaj stere ameriški Hrvati?

Imenovanje Italijana za hrvatskega kralja in podvrženje Hrvatske za zaledje Italiji je za hrvatsko fašistično gibanje v Zed. državah velik udarec. Ako bi si bil Hrvatsko vzel za svoj "protektorat" Hitler, ji ne bi dal kralja, kakor ga ni dal

na tajnica; odborniki John Gornik (SDZ), Leo Jurjevec (SZZ), Vatro Grill (SSPZ), F. Ermene (JPZS), Frank Vidic od Družbe sv. Družine, Janko N. Rogelj (ABZ), Milan Marinković (SNS), in Mihael Horvath, urednik angleškega dela Zajedničara.

Sprejeli so resolucijo, da se ta odbor ne bo pečal s politiko, nego le s podporno akcijo za Jugoslavijo. A vsa razprava med njimi je bila do maledikolitična. Ivan Zupan je v Glasilu KSKJ v poročilu o tej konferenci dejal: "Glede politične akcije se bo (pod okriljem tega odbora) sodelovalo z ameriško vlado."

Kdor utegne čitati Zajedničarja ter druge hrvatske in srbske liste, ki izhajajo v Ameriki, si ne more o tem prepričati nič kaj prida misliti. Tudi zameriš se, ako pišeš o stvarih tako kot so. Ampak takšne so in nič ne škodi, če se jih pošteno opiše.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Priredba angleško poslujočega društva št. 640 SNPJ, ki je veljano tudi v Prosvetni matici, je zelo dobro izpadla. Vršila se je v soboto 10. maja. Udeležba je bila velika, manjkalo pa je fantov, ki so jih vzeli k vojakom.

Naslednja dva dneva — 11. in 12. maja pa je tu pritisnil velik mraz. Šlana je poparila vse občutljivo rastlinstvo, na primer krompir, paradiznike, grozdje itd.

Ko to pišem, se pripravlja tretja zaporedna noč slane. Ako ni povodnji, ki so več let teple ljudi (morda se nesreče te vrste spet dogode v poletju ali jeseni), je pa mraz izvršil svoje uničevalno delo.

Zasledujemo poročila o organiziranju relief za Jugoslavijo. Soglašam z izvajanjem v poročilo o shodu v Chicagu, ki je bilo v Proletarcu z dne 7. maja. Treba bo paziti, da se napredni sloj, ki je za demokracijo in pravično sestavo Jugoslavije, ne ujame v zanke in sledi samopostavljenim voditeljem. Šaj se ve, kakšno vlado je imela Jugoslavija! Na to naj nihče ne pozabi. Našim roj-

ci, ki se je vršil 7. maja pod okriljem ljudi, ki nam niso sorodni ne v idejah in ne v namelih.

Pomožni odbor bi moral paziti, kdo naj ima pravico sklicovati shode v njegovem imenu. Tako se bo maso združilo v dober namen, namesto da se jo odtuji od potrebnega pomožnega dela.

Imamo vsi eno misel, da je treba pomagati. Nismo pa si edini glede taktike. Nismo namreč pripravljeni navduševati se za stvari in za sistem, pod kakršnimi so naši ljudje morali trpeti pod starimi formami Jugoslavije. Mislim, da bi tudi ljudstvo v Jugoslaviji raje demokracijo, vsaj pod tolikšno, kot jo je imelo pred prejšnjo svetovno vojno.

Joseph Snoy.

Relif ali boj za osvoboditev?

Ameriški Srbi so se v krvavi drami svojega naroda združili — vse njihove organizacije vseh vrst, v borbo za osvoboditev svoje dežele. V ospredju njihove kampanje so jugoslovanski diplomatični zastopniki v tej deželi.

Hrvati so v vprašanju bodočnosti svoje dežele razdeljeni na štiri struje. Dve glavni se bržkone združita, čim se sporazuma meta za skupno politično akcijo. Veliko je odvisno, kako takni bodo z njimi Srbi. Fašistična in komunistična struja ameriških Hrvatov pa se morata ravnanj po navodilih od zunaj. Slovenske podporne organizacije so sklenile zbirati reliefni sklad in se izrekle v tej akciji izogniti vsaki politiki. To načelo so poudarile tudi na skupni konferenci v Clevelandu.

Toda potrebno je oboje. Če bi, ki so v takih rečeh pač veliko bolj skušeni kakor mi, posvečajo svoje sile in sredstva raje organizirani propagandi proti fašizmu in akcijam za osvoboditev svojega naroda, gmotno pomoč svojim ljudem tam čez pa bodo dali, kadar bodo pogoji zato. Reliefne akcije nimajo, razen za begunce.

Norda so ameriški Jugoslovani, z izjemo Srbov, za take skupne akcije politično preveč razdeljeni, pa bi bila kakršna skupnost v tem oziru neizvedljiva, dočim za enostnost v reliefni akciji ni tolikšnih zaprek.

stnim krajem smo pripravljene pomagati po svojih močeh, ne le materialno, nego tudi v borbi proti zatiranju.

Ko govoriš z našimi ljudmi, te mnogi vprašajo: "Ja, bo-li naša pomoč tudi prišla na do-ločeno mesto? Jo bodo res pre-jeli naši ljudje?"

"Kaj pa če pride v roko dik-tatorjem S tem bi pomagali onim, ki mučijo naš ubogi na-rod in ga trpinčijo."

Dobro je, da se je organizi-ral jugoslovanski pomožni od-bor. Tudi besedilo izjave je do-bro. Pač pa bi moral ta odbor nekaj ukreniti tudi glede bo-dajnosti Jugoslavije, da po se-danji vojni, ako bogta Hitler in Mussolini premagana, res na-stane demokracija v nji, na pa, da se deluje za obnovitev raz-mer, kot so bile pred njenim padcem.

Čudno se mi tudi zdi, zakaj ni v tem odboru vsaj kot svetov-valet, ali pa kot častni član, Et-bin Kristan! Šaj je vendar de-loval za združenje jugoslov-an-skih narodov nič koliko. On najboljše pozna vso situacijo, kar je Slovencev v tej deželi. Izkušen je v vseh ozirih, pa bi ga ne smeli prezirati.

Naj bi torej, da odbor deloval v imenu vseh Slovencev. Ne ver-jamem pa, da po sedanji vojni že-le obnovitev diktature in re-žima, kakršno je imela Jugo-slavija do svojega padca, pa naj končno zmaga bodisi Hitler ali Anglija.

Ako smo za stari režim Ju-goslavije, nismo vredni, da se nazivamo za državljane Zedi-njenih držav. Tu smo prisegli braniti njih demokratično obli-ko in ustavo. Ako se ta odbor snide in poda izjavo, kakšen je njegov načrt za ureditev bodo-če Jugoslavije, bo imel uspeh in večji ugled. Napredni Jugo-slovani ne bodo vrgli svojega prepričanja v jarek in se na-vduševali za vladne reforme, proti kakršnim so se borili v stari domovini in potem v tej deželi.

To pišem kot opazovalec na podlagi sodbe, ki jo zajemam iz pomenkov z rojaki in z raz-prav na sejah.

Teh mnenj ne izražam v ime-nu kake organizacije, nego so to moji osebni nazori. Precej-me je do tega privedlo poročilo v Proletarcu o shodu v Chi-cagu, ki se je vršil 7. maja pod okriljem ljudi, ki nam niso so-rodni ne v idejah in ne v nameli-h.

Pomožni odbor bi moral pa-ziti, kdo naj ima pravico skli-cevati shode v njegovem ime-nu. Tako se bo maso združilo v dober namen, namesto da se jo odtuji od potrebnega pomo-žnega dela.

Imamo vsi eno misel, da je treba pomagati. Nismo pa si edini glede taktike. Nismo namreč pripravljeni navduše-vati se za stvari in za sistem, pod kakršnimi so naši ljudje morali trpeti pod starimi for-mami Jugoslavije. Mislim, da bi tudi ljudstvo v Jugoslaviji raje demokracijo, vsaj pod to-likšno, kot jo je imelo pred prejšnjo svetovno vojno.

Joseph Snoy.

Ste Majski Glas že na-naročili?

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da tisti v Zed, dr-žavah, ki se najbolj navdušuje-jo za Hitlerja in Stalina, si prav-nič ne žele, da bi ali živeti pod njun režim?

Društvo NARODNI VITEZI št. 39 SNPJ, CHICAGO, priredi v nedeljo 25. maja v jedrnotini dvorani . . . slavnost 35-letnice svojega delovanja. Na sporedu petje zborov, igra "Nevtralni Amor", solisti in govori. Pričetek ob 3. pop. Po sporedu ples v obeh dvoranih. CITAJTE O SPOREDU DOPIS V TEJ ŠTEVILKI.

LOJZE ZUPANC:

Belokrajinske pripovedke

Velikan Nenasit

Pokrajini okoli Semiča so Belokrajinci vzeli ime Sokarija. Sokci so varčni in gostoljubni ljudje. Belokrajinci pa pripovedujejo, da jih na svetu ni večjih skoporcev kakor so Sokci.

V Sokariji pod Staro goro leži mala, revna vasica Kal. Od vseh Sokcev so Kalani menda še najbolj varčni in štedljivi, kajti preden ležejo spat, ustavi vse ure. "Zakaj bi ponoci, ko spimo, zabadava tiktakale in si kolesca brusile," pravijo in sleherni večer po zdravmarnji ustavijo nihala pri urah.

Kadar koli hočejo kalski otročaji gledati skozi okna, jih starejši pametnjaki posvare: "Nikar ne zijate skozi šipe, da se ne bodo prehitro izrabile..."

Zakaj so Sokci taki skoportiti, da ponoči ustavljajo ure in ne pustite deci gledati skozi šipe na oknih?

V davnih časih se je po Beli Krajini klatil velikan, Bil je silak, da je kar tebi nič, meni nič izruval v gozdu najvišjo smreko, osmukal z debela veje — in imel je popotno palico. Bil je težek, da se je tamkaj, kamor je stopila njegova noga, pogreznila zemlja v drago. Požeruh pa je bil že takšen, da ni bil nikdar sit. Zato so mu Belokrajinci rekli Nenasit.

Belokrajinci so šepetaje ugrabili, odkod se je k njim priklatil velikan Nenasit. Ugibali so in ugibali, nihče pa ni vedel povedati nič pravega. Le to so vsi vedeli, da domuje velikan Nenasit v gradu, ki ima sedem sežnjev debelo zidovje. Takšnih gradov pa je bilo takrat v Beli Krajini na pretek. Potemtakem so imeli Belokrajinci le prav, ko so dejali, da so vsi gradovi v Beli Krajini last samega velikana Nenasita.

Kadar so se v tej ali oni belokrajinski vasi najmanj nadejali požeruha Nenasita, takrat je prišel. Pohajal je od vasi do vasi, kradel obupanim ljudem živino in zrnje, može in ženske pa je nagnal na svoja obširna polja orat in sejat. Niti otrokom ni prizanesel: polovil jih je in jih v samih robačah napodil na laze okoli gradov, kjer je jokajoča deca morala pasti njegove črede ovac.

Takrat je bilo življenje v Be-

li Krajini huda in trda tlaka. Kadar je velikan Nenasit požrl vso živino in zrnje v eni vasi, se je oprl na svojo popotno gorjajo namahnil v sosednje selo. In ko so prav vse vasi v Beli Krajini že tako silno obubožale ter bile končno zaradi požrešnosti velikana Nenasita brez vsega, kar bi mogle gospodinje skuhati svoji gladni deci, se je prav nazadnje podal velikan še v malo vasico Kal. Z eno nogo se je ustopil na Staro goro, z drugo na Ivanji vrh, potlej pa se je sklonil in pričel grabiti v svoje nenasitno žrelo vse, kar je bilo užitnega.

Zdaj ni bilo v Beli Krajini niti ene vasi, ki bi premogla eno samo živinčev v hlevu in za eno samo prgišče zrnja v kašči. Zato velikanu Nenasitu ni preostalo drugega, kakor da je hotelomstil iz Bele Krajine.

Kam se je podal? Kje se danes potika? Belokrajinci si šepetajo, da se potepa po mestih in da stanuje zdaj v tej zdaj v oni veliki, visoki in svetli palači. Drugi zopet pravijo, da hodi od tovarne do tovarne, kjer meče na široko, prašno cesto tisoče delavcev, on sam pa s tisočero močjo poganja v blazni tek velika kolesja tovarniških strojev.

Vsak gospod ima svoj nos, vsaka glava svojo misel! Pustimo dobrih Belokrajincev, naj ugibajo. Eno je gotovo: odkar je bil velikan Nenasit odšel iz Bele Krajine, so pričeli belokrajinski gradovi razpadati v razvaline. Belokrajinci so si za silo opomogli, le Sokci še dandanes čez mero varčujejo, da bi si pridobili nazaj vse tisto, kar jim je v davnih časih ukradel in požrl velikan Nenasit.

Ali razumete zdaj, ljubi moji, zakaj Sokci ponoči ustavljajo ure in zakaj ne pustite otrokom gledati skozi okenske šipe?

Vražja vinika

V Belo Krajino je nekoč prišantal vrag. Čudil se je lepotam, ki jih je roka Stvarnika natrosila v to deželico vinske trte. Pot ga je zanesla tudi mimo trtja, kjer je Belokrajinec vezal mladice vinik ob količje.

Vprašal je: "Hej, Belokrajinec, povej mi, kako se imenuje tisto zeleno drevesce, ki mu ve-

je vežeš ob količje. Povej mi, s čim ti koristi, da ga tako skrbno neguješ?"

Toda hudomušni Belokrajinec, ki je poznal šepavega vraga, je brž odgovoril: "Hej vrag, niti ni to drevesce niti ni ma vej! Tej rastlini pravimo v Beli Krajini — vinika. Mladice, ki jih ob količje vežem, bodo jeseni rodile žlahtne jagode. Sok teh jagod se imenuje vino."

"Vino?" se je začudil vrag z narejenim glasom. "Pa kdo te je naučil saditi viniko? Čemu ti bo vino?"

Med smehom je pojasnil Belokrajinec smrdljivemu vragu: "Viniko je ustvaril Stvarnik, vino pa je pijača, ki služi Bogu in vragu. Če ga pije človek malo, kolikor duhovni pri daritvi — je Bogu všeč, če se ga nasrka le čez mero, postane živina; takrat služi vragu."

Vrag je zaklel, da se je kar pokadilo. Uščenišla ga je jeza, da ga je Stvarnik uhitel. On bi hotel viniko, ki bi služila samo njemu. Pa ker v svoji onemoglosti ni mogel drugega, je viniko preklel: "Hej, vinika, da bi se te oprjel, kdor koli je le kdaj grešil!"

To je izrekel in odsantal dalje po svetu.

Čudo prečudno: poleg vinike je obstal Belokrajinec, ker ni mogel ločiti rok od nje; grešil je, ker je v jezi zmerom klel...

Na njegov krik in vik je prišla k viniki njegova žena. Prijela je moža za roko, da bi ga potegnila od zaklete vinike. Toda komaj se je moža dotaknila, ni mogla več od njega proč; grešila je, ker se je iz dneva v dan z možem pripravila in hudobno jezila.

Njeno kričanje se je razlegalo v dolino. Pred cerkvijo je stal cerkovnik. Pohitel je v trtje, da bi rešil moža in žensko od vražje vinike. Komaj pa se je dotaknil ženske, že je na njej obvisel; tudi on ni bil brez greha...

Potlej je prišel v trtje župan. Komaj se je dotaknil cerkovnika, je obstal na mestu in ni se mogel več odstraniti od vražje vinike; grešil je, ker je obične sirote podil izpred praga svoje bajte in jim ni ušlišal drobnih prošelj...

Za njim je pohitel k zakleti viniki vaški učitelj. Komaj je županu podal roko, da bi ga odtrgal od zaklete vinike, že je na mestu otrpnil; grešil je, ker je godrnjal čez glad in pomanjkanje, ki sta bila v njegovi bajti kar naprej v gosteh...

Tako so se polagoma vsi vaščani zbrali ob zakleti viniki. Drug za drugim so prihajali, drug za drugim so obstali ob zakleti viniki; nihče ni bil brez greha!

Pod večer je mimo trtja prišal živino mlad pastirček, ki se je vračal s paše. Bil je sirota brez očeta in matere. Kadar je bil žalosten, je točil grenke solze, kadar je bil vesel, je piskal na svirel, da je odmevalo od toze. Služil je pri županu, da si je vsakdanji kruh in v letu robačo in bregese prisluzil. Ko je gnil goved mimo trtja, je zaslišal kričanje vaščanov ob zakleti viniki. Pognal se je k njim, se dotaknil prvega, ki je obvisel ob vražji viniki — in že se je vsa srenja ljudi lahko odstranila od zaklete vinike. S pobešenimi glavami in sramežljivostjo v očeh so se tiho podali v vas, za njimi pa je stopal pastirček z živino in veselo piskal na svirel.

Vražja vinika — samorodnica — pa še dandanes raste v nekaterih trtjih Bele Krajine. Kdor koli pije vino, ki ga ona rodi, tisti v pijanosti služi samemu vragu.

Od kdaj so cigani na svetu?

Kanižarica je vas v Beli Krajini. Tamkaj je naselbina belokrajinskih ciganov. Može — cigani so izurjeni kovači, žen-

ske in otroci pa tolčejo gramoz za posipanje cest. Malo delajo, malo prosjačijo in tako se po cigansko prebijaajo skozi revno življenje.

Včasih pa se le primeri, da ta ali oni cigan v sili in pomanjkanju pouzma kmetu kakšno reč. Takrat se pri Belokrajincih zmerom osveži pripovedka, kako je Kristus ustvaril cigana.

Kristus in sveti Peter sta v davnih, davnih časih kot uboga potopnika hodila po svetu. Prišla sta tudi v Belo Krajino, kjer je ustvarjajoča roka Kristusa natrosila toliko lepot, da je belokrajinska kotlina še danes s svojimi vinogradi in belimi zidanicami lepa ko sama nevesta...

Bilo je v poletju. Solnce je razlivalo toploto po belokrajinskih vinogradih in pripekalo, da sta se božja namestnika ženina in utrujena s težavo pomikala po trdi cesti. Sveti Peter je imel na glavi širok kriljak, ki ga je branil pred solnčno pripeko.

Kar iznenada pa se je sveti Peter obrnil h Kristusu in del: "Gospod, toliko lepega si ustvaril v Beli Krajini, da se bodo Belokrajinci prevzeli od dobrot, ki si jim jih podaril. Brez pokore ni kesanja! Ljudje bodo zabredli v grehote, če jim ne ustvari nekaj, kar jih bo spreti opominjal, da se bodo v revni in obupu obračali k tebi s prošnjami."

"Ustvaril sem bolezen," je odvrnil Kristus, "ki bo od časa do časa obiskovala ljudi..."

"To je še vse premalo!" je vzklikel sveti Peter. "Ustvari jim nadlogo!"

Kristusu se je utrnula žalost v očeh, ko je zašepetal: "Peter, Peter, ali misliš, da je to potrebno? Pa povej, kakšna naj bo tista nadloga!"

Tisti čas se je sveti Peter, ki je bosopetil ob Kristusu, udaril ob cestni kamen, ki je ležal sredi ceste v vročem prahu. Od bolečine je zastokal, iz palca na nogi se mu je poredila kapljica krvi. Nejevoljen je postal še bolj ko prej, pokazal je na kamen in vzdihnil: "Vidiš ga, Gospod, tale nebodigatreba, ki me je ranil palec, je nadloga. Stori, da bo oživel..."

"Pa kako naj bo ime živi nadlogi?"

"Cigan!" je odsekal sveti Peter.

Kristus se je še nekaj časa predomisljal, po kratkem molku pa je spregovoril: "Ampak, če ustvarim cigana, bo kradel."

"Naj kradel!" se je togotil sveti Peter. "Takšna nadloga ciganska bo prevzetnim ljudem kar potrebna, da bodo v ponižnosti izgovarali tvoje ime."

"Dobro, zgodi se po tvoji volji," se je vdal Kristus. Potlej je narahlo sunil z nogo v kamen na cesti in zamrmral: "Bodi cigan..."

V hipu je nastal iz kamna —cigan. Umazan je bil od cestnega prahu. Nič ni pozdravil, nobene ni spregovoril, ko je pred seboj zagledal Kristusa in svetega Petra. Nekaj časa je začudeno pogledoval okrog sebe, ko pa je opazil na glavi svetega Petra širok klobuk, je iztegnil roko, potegnil svetniku kriljak z glave ter jo z ukradenim pokrivalom ubral v bližnji gozd.

Razoglav je sveti Peter žalostno pogledoval za uzmovcem.

Kristus pa se je nasmešnil in zašepetal: "Peter, prvi si bil, ki si hotel, da ustvarim cigana, prvi si tudi, ki okusaš njegovo nadlogo!"

Od takrat je sveti Peter ostal brez klobuka. In slikarji in kiparji so ga v vseh časih in ga še upodabljajo — razoglavega.

Proletarcu boste največ koristili, ako mu pridobite v tem letu vsaj enega novega naročnika. vsaki.

Prihodnjo nedeljo bo slavnost 35-letnice društva št. 39 SNPJ

Chicago, Ill. — Društvo Narodni vitezi št. 39 SNPJ ni znano samo vsled svojega imena nego tudi vsled svojega delovanja. V 35 letih, od kar je pri SNPJ, in prej, ko je bilo še samostojno, je storilo veliko bodisi na društvenem polju, v bojih za delavske pravice, in v podpiranju raznih naprednih ustanov, stavkarjev in drugih pomožnih akcij.

Tako društvo lahko častno praznuje svoje jubileje. Zaradi tega smo se odločili, da našo 35-letnico čim slovesneje praznujemo.

Jubilejna prireditev društva št. 39 SNPJ se bo vršila v nedeljo 25. maja v jedrnotini dvorani na 2657 S. Lawndale Ave.

Spored je v glavnem sledeči: Otvorjen bo s pozdravnim govorom društvenega predsednika Chas. Pogorelec.

Pela bosta pevska zbor "Sava" in "France Prešeren", sopranistka Ann Beniger in v svojem šaljivem tempu mladi Eddy Udovich, ki bo pel zbra- ne pesmi.

Dalje bo nastopil mladinski krožek SNPJ, John Fabjan bo povedal nekaj iz zgodovine društva, Vincent Cankar pa nastopi v imenu Jednote.

V drugem delu sporeda bo vzporedna igra "Nevtralni Amor", ki jo je spisal Ivan Molek. Bila je priobčena v ameriškem druž. koledarju l. 1917. Prav v sedanjih časih je enako primerna, kakor je bila v prejšnji svetovni vojni. V nji nastopijo Vinko Ločniškar, John Hujan, Chas. Pogorelec, Marya Omahen, Joseph Oblak, Chas. Renar, Frank Udovich, in pa deček, ki prodaja časopise.

Program je torej pester in bo v razvedrilo vsem, ki pridejo na naše slanje. Prične se ob 3. pop., ko pa bo skončan, se prične plesna zabava v obeh dvoranih.

Vstopnice v predprodaji so po 35c, pri blagajni pa bodo po 50c. Nabavite si jih čimprej, ker s tem prihranite. Na razpolago so vam z vstopnicami člani in članice društva, in pa tajnik John Potokar, ali pa predsednik Chas. Pogorelec, pri katerima si jih lahko rezervirate.

Član društva

Kaj bo z ljubljansko univerzo?

Na svoje prvo in edino vseučilišče so bili Slovenci zelo ponosni. Vlada v Beogradu ga jim je parkrat vsled ekonomije že hotela ukiniti, češ, da dve univerzi (v Zagrebu in Beogradu) za Jugoslavijo zadostujeta. Toda protest Slovencev proti tej nameri je bil tolikšen, da je vseučilišče v Ljubljani, katerega so dali ime Aleksandrova univerza, ostalo in se izpopolnjevalo.

V zimskem semestru 1940-41 je bilo na vseh fakultetah 2474 slušateljev in slušateljic. Na filozofski fakulteti jih je bilo 507, na pravni 603, na medicinski 324, na tehnični 849 in na teološki 191.

Kaj tore s tem visokim slovenskim učnim zavodom Italijani Bržkone so ga ukinit. Dosedanja poročila pravijo, da bo v takozvanem ljubljanskem distriktu, ki ga je Hitler prepustil Italiji, slovenščina dovoljena le v nižjih šolah, v višje pa se uvede italijanščina.

Apel na klube in posameznike v podporo Proletarcu

V tej številki na 5. strani je apel upravnštva na klube JSZ, da se zavzamejo za zbiranje prispevkov v tiskovni sklad Proletarca in pa za priredbe v isti namen.

Poslan je bil poseben apel tudi posameznim prijateljem tega lista. List pomoči zelo potrebuje, pa upamo, da bo odziv dober, kakor je bil v vseh prejšnjih njegovih stiskah.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Naši Cikažani so bili v zadnjih par tednih sledeče aktivni: Frank Zaitz je dobil 4 naročnine, Joseph Oblak 5, Frank Bizjak 2, upravnik 15, Angela Zaitz 2 in Anna Pogorelec 2. S prodajo Majskega glasa pa so bili aktivni: Kristina Turpin, ki jih je prodala 18, Frances Vreček 10, Joseph Oblak 10, Luka Groser 13, Chas. Pogorelec 27 in Donald Lotrich 5. Mnogi drugi so bili aktivni s prodajo vstopnic za koncert "Save", ki se vršil 11. maja z dobrim gmetnim in moralnim uspehom.

Andrew Lekšan, San Francisco, je poslal novce za prodane koledarje, zraven pa priložil še 6 naročnin; iz bližnjega Oaklanda se je oglasil "Big" Tone sam, poslal je dolar, ki mu ga je izročil Max Arnsiek, da podpre njegov predlog, zraven pa je naročil tudi 25 Majskih glasov.

Vsak z enim dolarjem sta se oglasila tudi John Terčelj in Vincent Peternel iz Strabane, Pa. Kot izgleda, ima Tone podpiratelj za svoj predlog po vseh krajih Amerike.

Louis Barborich, Milwaukee, je poslal nadaljnjih 11 naročnin, zraven pa naročil še 50 izstisov Majskega Glasa. Dozdaj jih je naročil že 125 in pravi, da jih bo najbrž treba še. Te naše publikacije ni težko razpečati; glavno je, da se gre z njo med ljudi in vsak, ki ljubi dobro čtivo jo kupi in priporoča še drugim.

John Kosin, naš "oldtimer" iz Girarda, Ohio, je poslal dve naročnini.

Mike Krultz, Willard, Wis., mi piše: "Priloženo najdeš 'petko' in sicer \$3 je za dve naročnini, \$2.00 pa za predlog 'Big' Toneta. Enega prispevam sam, drugega pa Matt Malnar. Sem nekoliko bolan zadnje čase, pa se bom že izkopal, da bom še kaj naredil za našo stvar." Komentar nepotreben, razen da ga priobčimo drugim za vzgled.

Na novo se je naročil na list John Sirola, Carbondale, Colo. Upamo, da se mu bo dopadel ter da postane sčasoma njegov agitator. How about it, John?

Max Poliak, Roundup, Mont. je poslal naročilo za Majski Glas.

Frank Stih, Sheboygan, Wis., je poslal 6 naročnin in dva "copaka" za Tomšičev predlog, ki sta jih prispevala s Frank Jamnikom.

Jennie Dagarin iz metropole (Clevelanda) je poslala 15 naročnin ter dva "copaka", da z njimi podpre "ta vel'ga Toneta" iz zlate dežele. Enega je

prispevala ona, drugega pa Frank Klemenčič. Večni popotnik Tone Jankovich je poslal 6 naročnin in 4 copake, ki so jih prispevali: Rudy Božeglav, Dominik Lušin, John Močnik in Frank Zagar. John Krebel je poslal eno naročnino in en copak v isti namen, ki ga je prispeval neimenovan. Jože Durn je poslal 4 naročnine, provizijo pa poklonil v tiskovni sklad. Ivan Jontez je poslal novce za oglase v Majskem glasu in \$3 v tiskovni sklad, ki jih je prispeval Jože Kunčič, ki je naša stara pionirska grča v metropoli. Klub št. 27 JSZ je prispeval v tiskovni sklad \$50.00. Cleveland se je torej to pot zelo dobro odzval.

Ker sem že pri metropoli, naj omenim še to-le: Tone Jankovich je zadnje čase lepo opisal mnogo onih, ki podpirajo naše publikacije z oglasi ali pa drugače. Prav je, da se da priznanje vsakemu, ki kaj stori v tem pogledu. Jih je pa še mnogo, ki stojijo čuječno na strani svojega glasila Proletarca, ki so le redkokdaj omenjeni. Med eno najboljših prijateljic v tem pogledu moramo omeniti Rose Jurman v Clevelandu. Poslala je podpore listo že marsikak desetlet. Potem so še drugi, kot n. pr. Jože Jauch, August Komar, Leo Poljšak, Matt Petrovich, Milan Medvešek, Frank in Anna Barbič in še mnogo, mnogo drugih. Prejšnja leta je dal dostikrat po petak tudi Frank Somrak. Vsem iskreno priznam.

Frank Podboy, Parkhill, Pa., piše, da se mu Majski glas dopade, in da ga je z lahkoto razprodal.

Tone Shular, Arma, Kansas, je poslal novce za Majski glas, 5 naročnin na list in prispevke za klub št. 21 JSZ.

Andrew Vidrich, Johnstown, Pa., je poslal novce za oglase v Majskem glasu, provizijo pa poklonil v tiskovni fond.

Anthony Drasler, Jr., Forest City, Pa., je poslal 2 naročnini. S severa se je spet oglasil naš stari veteran John Teran. Poslal je 4 naročnine.

To pot zaključimo s Tonetom Zornikom iz zapadne Penne, ki pa ni bil, radi drugih opravkov nič kaj posebno aktiven zadnjih par tednov. Poslal je dve in pol naročnine ter nekaj na račun prodanih Majskih glasov. Zdaj, ko je končal z delom doma, bo šel spet na agitacijo. Pravi, da Majskega glasa ne bo prodal manj kot druga leta, morda še več, ker so razmere letos nekoliko bolj ugodne. Pa tudi one, ki imajo pottečeno naročnino, bo v prihodnosti njih par tednih vse obiskal.

TUKAJ SO ... IN PRIPRAVLJENI ZA VAS OGLED!

Novi 1941 električni refrigeratorji

sijajno novi ... krasne oblike

po ceni, primerni vsako denarnici

Krasen za pogled—veselje jih je ogledovati—ti novi 1941 električni refrigeratorji pomenijo nov standard na celi črti. Blesteča zunanjost v modernih oblikah, ki bo oprema vaši kuhinji—presenetljive novosti pri spravljajanju in ohranjanju živil—ena prednost za drugo, ki vas bodo presenetile zaradi svojih lastnosti za varčevanje s časom in delom.

Ne odlašajte. Pridite—oglejte si in pregledajte te krasne nove 1941 električne refrigeratorje takoj.

Pri vašem trgovcu z električnimi refrigeratorji

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

•• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ••

KOMENTARJI

V našem tisku je tragedija Jugoslavije še vedno v ospredju. In bo še dolgo. Časopisje v Angliji in v Zed. državah pa je skozi dober teden dni vpilo s čimvečimi naslovi o dramatičnem pobeu nacijskega glavarja št. 3 Rudolfa Hessa. Kar je komu najhujše, ali najljubše, ali najbolj zaželeno, o tem govorijo.

Nemška vlada je sporočila dr. Paveliću, naj ji pošlje 50.000 Hrvatov delati na nemške kmetije. Obljubil je, da ji ustreže.

Stavov Obzor v Milwaukeeju se pod masko poštenja ogreva za jugoslovanski reliefni odbor, ker so v njemu ljudje, katerim se lahko zaupa. Pri tem se spodbuja ob "milijonski fond, o katerem se še zmerom ne ve, kaj se je zgodilo z njim." Stavov morda ne ve, da so mu načeljevali odgovorni ljudje in da so bili dohodki in izdatki redno objavljeni. A tudi ako ve, bi on tega ne hotel priznati. Tudi sedanji reliefni akciji ne bo s takim pisanjem in obreževanjem prav nič koristilo.

Nezavisna Hrvatska Država v Pittsburghu je še vedno v o-motičnem navdušenju, ker je Hrvatska postala "svobodna". Hvali Hitlerja in Mussolinija, ker sta otela hrvatski narod srbskega jarma. Kako bo ta fašistični list pojasnil Hrvatoma, čemu jim je treba kralja, ki ga jim je določil Mussolini? Tak luksuz jih bo stal milijon dolarjev na leto, en brezposelni član italijanske dvorne hiše pa bo imel v vlogi hrvatskega kralja mehko službo.

V "zlati kampanji" Amerikanskega Slovenca je zmogala naselbina Pueblo. Njegova agitatorica Josephine Meglen je dobila več "nagradnih" glasov kot pa dekan M. Sava in Rev. Vitus Hribar. John Jerić je tudi to kampanjo za svoj list uspešno završil.

V New Yorku sta bila ustanovljena v pomoč Jugoslaviji dva reliefna odbora. Eden se imenuje American Friends of Yugoslavia, drugi pa Yugoslav Emergency Council. Slednji je imel prvi shod s sodelovanjem češkega narodnega konvencija v čisti dvorani v New Yorku dne 2. maja. Govornik je bil tudi znani Rudolf Trost. Prvo imenovani odbor je imel večjo prirediteljsko vlogo dne 12. maja v jugoslovanskem poslanstvu v Washingtonu, ki se je udeležilo mnogo članov višje družbe. Bilten J. K. poroča, da je društvo "American Friends of Yugoslavia" registrirano po zakonu.

nu države New York, njegova podružnica v Washingtonu pa je izposlovala, da ga je službeno odobrili in registrirali federalni državni oddelek. Jugoslav Emergency Council, čigar predsednik je Raymond Hlača, se je obrnil za sodelovanje na vsa jugoslovanska društva v New Yorku. Za reliefne odbore torej nismo v stiski.

J. M. Trunk očita slovenskim socialistom, da so s svojim mednarodnim in materialističnim socializmom podminili odporno moč v narodu. Bile so tudi izjeme med njimi, pravi Trunk. Opisuje, kako se je udeleževal socialističnih predavanj, na katerih so govorniki klatili kapitalistične vrhove in slepili delavce z obetanjem raja na tem svetu, "ko se udušijo farske sleparije o Bogu in posmrtnem življenju". Zasmehovali so domovino, vero in udrihali po kapitalizmu. Nato konstatira:

Tako so se ponavadi končala vsa predavanja. Izjema je bil le Ivan Cankar. On ni nikoli kvasil takih stvari. Govoril je zmerom le o slovenskih, o slovenski kulturi in o tistih, ki jo zavirajo. Te je bilal pa prav krvavo.

Prav rdeči socialisti niso kaj radi hodili poslušati Cankarja, sobana pa je vendar bila vselej natičeno polna same inteligence.

Tu so rdeči socialisti kakor fotografirani, in prav ti lahko nekaj zanimivega izvejo tudi o Cankarju.

To zapleteno je radi resnice. Domovina tudi socialistov je ob robu propada, vsi moramo hupati vse moči, kolikor moremo se pomagati. Zato pa je tem bolj bedasto čisti golem mrzlo med nami samimi z napadi na Vatikan, ko politični Vatikan pri bodoči osodi Slovencev nima in ne more imeti besede.

Rev. Trunk je slab "fotograf". Socialisti so h kulturni vzgoji slovenskega ljudstva veliko pripomogli ne samo tam, kjer so bili, ampak tudi tukaj. Trunk omenja samo predavanja Cankarja in dela vti, da ga "prav rdeči" niso radi hodili poslušati. Obratno je res. Najbrže ni noben slovenski socialist tolikokrat predaval ali govoril na shodih, kakor Etbin Kristan. Ga je že kdo kdaj slišal, da bi ljudi učil zaničevati domovino? Mar niso jugoslovanski socialisti sprejeli v svoj program združenje jugoslovanskih narodov v skupno državo davno prej predno se je pričela svetovna vojna? V Zed. državah ni delovala v času svetovne vojne nobena skupina za ustanovitev svobodne, demokratične zveze jugoslovanskih narodov tako energično, kakor pod vodstvom Etbina Kristana slovenski socialisti. In ko je Jugoslavija nastala, dasi ne taka kakršno smo si mi želeli, je takratna vlada delo socialistov.

listov v Sloveniji upoštevala in marsikdo izmed njih je bil postavljen na odgovorno mesto. Za časa sklepanja versajske pogodbe je bilo v deputaciji, ki je delovala, da bi primorski Slovenci ne prišli pod Italijo, tudi več socialistov, med njimi J. Kopač. Torej jim je bilo za domovino! Tudi glede Vatikana je Trunkova trditev napačna. Četudi o bodoči usodi Slovencev Vatikan ni ne odločil, je vendarle res tudi to, da se ni za žalostno usodo primorskih Slovencev nobenkrat zavzel, nego je s svojo duhovščino, ki je bolj šovinistična kakor pa katoliška, pomagal pri poitalijančevanju našega naroda. Ako Rev. Trunk ustroji katoliške cerkve v Italiji pozna, lahko ve, da bo igrala slično vlogo tudi med onimi Slovenci, ki so prišli sedaj pod Italijo. Povedati to resnico menda ni greh!

Milan Gavrilović je bil jugoslovanski poslanik v Moskvi. Oziroma bi bil še, ako se bi sovjetska vlada ravnala po vzgledu ameriške in angleške. Toda dne 9. maja je Gavriloviću sporočila, da ker njegove države ni več, lahko gre, kajti njegova služba je izgubila vrednost. V Berlinu so ta čin sovjetske vlade radostno pozdravili. Poleg jugoslovanskega je odšla iz Moskve tudi norveškega in belgijskega poslanika. Rusofili, ki so verovali, da bo Čehom in Slovanskim narodom na Balkanu pomagala Rusija, so za eno prevaro bogatejši. Tudi nekaj ameriških Slovencev je med njimi, namreč par v Clevelandu in pa slovenski župnik v Leadvillu.

Konzul Gabric v Chicagu poslanje v listu Jugoslavija, da ne sme nabirati prispevkov v pomoč Jugoslaviji ali katerikoli drugi deželi noben odbor brez dovoljenja zvezne vlade. Svetuje, da posamezniki lahko pošljejo svoje vsote ameriškega Rdečemu križu za jugoslovanski relief, ali zastopnikom jugoslovanske vlade, ali pa odborom, ki imajo dovoljenje zbirati prispevke v ta namen. Iz tega bi bilo razvidno, da so tudi jugoslovanski diplomatični uradniki dobili tako pooblastilo.

Avtor kolene "Vsak po svoje" pravilno sklepa, da kadar gori, ni čas za razprave, kajti treba je gasiti. Toda če plame ni vlic temu dovrše svoje uničevalno delo in ostane le še posušeno, tedaj lahko govorimo o vzrokih požara in o hibah gasilcev, da na podlagi teh skupnih mislečih ljudi. Za dnevi red ne bomo v zadregi. Veliko dobrega dela lahko storimo za svoj narod in za delavstvo v splošnem. Uspeli bomo, ako delujemo združeno pod okriljem P. M. Nič se ne ve v teh časih, kaj nam prinese bodočnost, toda pripravljeni moramo biti nanjo.

O tem in drugem bomo razpravljali na konferenci 25. maja dopoldne, po seji pa bomo postreženi in imeli nekaj zabave, da ne bomo šli tudi domov obloženi s težavami nego v prijetnem razpoloženju.

Na škofovi farmi smo se po seji še vselej dobro zabavali in tako bo tudi sedaj "lušno". Apeliramo na vas, bodite točno ob 10. uri na seji, da bomo vse svoje delo vsaj skupaj čimbolje izvršili. — Za odbor:

Joseph Snoy, tajnik-blagajnik.
John Vitez, zapisnikar,
Joseph Skoff, Albina Kravanja, Frank Mihelčič, Louis Gorenc, Florian Pišek in John Slavovce, organizatorji v tujkah in naselbinah.

Vršila se bo v nedeljo 25. maja ob 10. dopoldne pri s. Josipu Škofu na Bartonu. — Pošljite zastopnike!

Podpisani odbor Konferencije Prosvetne matice za vzhodni Ohio in za bližnji del Zpadne Virginije vabi zastopnike vseh pridruženih društev in klubov Prosvetne matice, kakor tudi druge člane, da se gotovo udeležijo zborovanja te ustanove, ki se bo vršilo v nedeljo 25. maja ob 10. dopoldne pri s. Josipu Škofu na farmi v Bartonu.

Ta konferenca bo zelo važna iz več razlogov. Živimo v razmerah, pred katerimi ne moremo mižati, nego jih skušati razumeti nam vsem v korist.

Po končani konferenci bo sestanek zastopnikov društev tukajšnje federacije SNPJ, da sklenemo vse potrebno glede skupnega poseta na Ohio SNPJ Day dne 4. julija v Girard, O.

Torej bomo lahko rešili dve važni seji hkrati. Glede Prosvetne matice nam ni treba dokazovati, da se njena zborovanja najna, pomembna in važna. Razmere jih zahtevajo in potrebna so nam.

Ako smo kdaj potrebovali skupnosti, je taka nastopila sedaj. Pod okriljem Prosvetne matice lahko delujemo vsi na-

senj zgradimo kaj boljšega kakor je bilo prej.

Napredek lahko smatra, da se je položaj v Jugoslaviji, predno je bila pogažena, izboljševal, in da se je demokracija vanjo stopnjema vračala. Jaz ne bi tega trdil. Takozvano hrvatsko vprašanje jo je na znotraj tako slabilo, da ni postala trdna niti ko so Hrvati dobili avtonomijo, kajti svojo mržnjo do Srbov so kazali naprej s političnimi umori in pa v njeni sedanjosti žalosti. Največ demokracije je bilo v Jugoslaviji v prvih letih, a tudi takrat se Hrvati niso mogli sprijazniti z dejstvom, da je v interesu celote, ako sodelujejo s Srbi, slednji pa tudi niso odstopili od nazora, da imajo pravico biti vladajoči narod. Najslabše vlade je imela Jugoslavija baš svoja poslednja leta. Ne, ni se sesula v navalu pred naciji samo vsled svoje trdnosti in korumpiranosti svoje birokracije, kajti bila bi poražena tudi če bi imela še tako idealen sistem. Toda njen državni aparat kakršne je bil je odpravil že prvi dan vojne. Na krizo, kakršna ga je zadel, ni bil prav nič pripravljen. Sentimentalnost sedaj ne bo pomagala. Obnovitev Jugoslavije je odvisna v tej vojni od zmage Anglije ter podpore ameriške vlade. To vemo vsi. In tudi za poraz fašizma smo menda vsi. A pri tem se je vendarle dobro ukvarjati tudi z vprašanjem, kakšen naj bo bodoči mir. Ako zmagaoci naciji, vemo, kakšen bo. Ako triumfirajo zavezniki, pa jih je mnogo v njihovih višjih krogih, ki so pripravljeni ponoviti vse hibe prejšnjega mira. Tudi med predstavniki jugoslovanske vlade v izgnanstvu se dobi take državne.

Narodni Glasnik piše na prvi strani: Stalin imenovan za premiera USSR. Resnica je, da ni bil imenovan, nego se je sam imenoval za premierja.

V Budapešti imajo mednarodno razstavo. Čudno je, da se sploh kaka država v Evropi more v teh časih ukvarjati z mednarodnimi razstavami. Značilno je tudi, da ima na tej razstavi poleg Nemčije največji paviljon Sovjetska Rusija, ki baje vznemirja toliko zanimanja, kot ga je sovjetski paviljon na svetovni razstavi v New Yorku.

Pomankanje v Švici
Vsled vojne narašča pomankanje tudi v nevtralni Švici. Od dne 9. maja sta v nji dva brezmesna dneva na teden.

Vabilo na Konferenco Prosvetne matice in JSZ za vzhodni Ohio

Vršila se bo v nedeljo 25. maja ob 10. dopoldne pri s. Josipu Škofu na Bartonu. — Pošljite zastopnike!

Podpisani odbor Konferencije Prosvetne matice za vzhodni Ohio in za bližnji del Zpadne Virginije vabi zastopnike vseh pridruženih društev in klubov Prosvetne matice, kakor tudi druge člane, da se gotovo udeležijo zborovanja te ustanove, ki se bo vršilo v nedeljo 25. maja ob 10. dopoldne pri s. Josipu Škofu na farmi v Bartonu.

Ta konferenca bo zelo važna iz več razlogov. Živimo v razmerah, pred katerimi ne moremo mižati, nego jih skušati razumeti nam vsem v korist.

Po končani konferenci bo sestanek zastopnikov društev tukajšnje federacije SNPJ, da sklenemo vse potrebno glede skupnega poseta na Ohio SNPJ Day dne 4. julija v Girard, O.

Torej bomo lahko rešili dve važni seji hkrati. Glede Prosvetne matice nam ni treba dokazovati, da se njena zborovanja najna, pomembna in važna. Razmere jih zahtevajo in potrebna so nam.

Ako smo kdaj potrebovali skupnosti, je taka nastopila sedaj. Pod okriljem Prosvetne matice lahko delujemo vsi na-

NEKAJ BESED

MILAN MEDVESEK

Zadnjič sem v Prosveti poročal, da bo slovenski sodnik Frank Lausche kandidiral za župana mesta Clevelanda. Sedaj je sodnik izjavil časnikarjem, da ne bo kandidiral. Torej, zaenkrat se ne bomo imeli Slovencev za župana v Clevelandu.

Večni popotnik Tone Jankovč je zadnje čase resnično večni popotnik. Pisec se namreč veliko vozi po clevelandskih ulicah in vidi Toneta zdaj na tej cesti, zdaj zopet na drugi, ko urno hiti z Majskimi glasovi pod pazduho. Tone se pohvali, da grede prilično dobro od rok.

Frank Heršič, poznani pevec pev, zbora Zarje in aktiven sodrug pri klubu št. 27 JSZ, se sedaj nahaja pri vojaki v Fort Eustisu, Va. Frank piše, da je klima v tem kraju precej slaba in se zdravi radi prehlada v bolnišnici.

Majski glas je letos zopet bogat na dobrem čitju. Slovensko delavstvo v Ameriki je lahko upravičeno ponosno na to podučno revijo. Veliko priznanja za to gre uredniku Zajcu, ki zna pridobiti sodelavce zanj, navzlic temu, da jih je težko pridobiti, ker jih ni veliko med nami.

Pred mano sta dve pismi iz Jugoslavije: eno je datirano 20. marca iz Novega mesta in se med drugim glasi: "Vojna grozi. Pomankanje živil vedno večje. Za Mirkota se bojimo, da ga vsak čas pokličejo."

Torej 20. marca je bilo še mnogo rezervnih vojakov doma, zato lahko sklepamo, da se je jugoslovanska armada pričela mobilizirati šele zadnji trenotek.

Drugo pismo pa je datirano 22. marca iz Skoplja: "Če bo to pismo prišlo v Tvoje roke, bo dobro, kajti če pogledaš na datum in razna poročila v časopisih, vidiš, da se odigravajo zelo važne stvari na Balkanu in ne vemo, kaj prinese jutrišnji dan — mogoče že čez par ur. Naši časopisi ne prinašajo vesti — aktualnih za nas — samo kar govori radio iz drugih držav. Vse je elektrizirano — dan, mogoče dva, bomo vedeli, kaj se bo zgodilo. Kam bomo družino evakuirali, ne vem, mogoče pošljem otroke in ženo v Novo mesto. Dolgi bo koncem aprila promoviral za doktorja na beograjski univerzi. Ako se med tem časom kaj posebnega ne zgodi, kar bo čudež, če se ne, se bom najbrže odpeljal v Beograd na njegovo promocijo."

Tako. V tem kratkem času se

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarce, so štete na bazi polletnih naročin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu s dvema polletnima.

Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	22
Jennie Dagarin, Cleveland, O.	15
Louis Barborich, Milwaukee, Wis.	11
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	6
Andrew Leksan, San Francisco, Calif.	6
Anton Jankovč, Cleveland, O.	6
Anton Zornik, Herminie, Pa.	5 1/2
Anton Shular, Arma, Kansas	5
Joe Oblak, Chicago, Ill.	5
Angela Zaitz, Chicago, Ill.	4
Joe F. Durn, Cleveland, O.	4
John Teran, Ely, Minn.	4
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	3
Ivan Jontex, Cleveland, O.	2
Luka Groser, Chicago, Ill.	2
Jennie Jerala, Crafton, Pa.	2
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	2
Mike Krulitz, Willard, Wis.	2
John Kosin, Girard, O.	2
Anna Pogorelec, Chicago, Ill.	2
Anthony Drasler, Jr., Forest City, Pa.	2
Joe Snoy, Bridgeport, O.	1
John Kriebel, Cleveland, O.	1

Skupaj v tem izkazu (4 tedne, od 19. aprila do 17. maja) 113 1/2 naročin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 130 naročin.

je veliko zgodilo v Jugoslaviji, nabodli so jo in Beograd in Skoplje sta silno trpela. Človek se upravičeno boji za svoje sorodnike.

Petindvajsetega maja se vrši sezonska otvoritev farne SNPJ. Apeliramo na vse naše brate, sodruge in prijatelje, da na ta dan pohitijo v pravo naravo in tako obenem pripomorejo do večjega uspeha. Vse dobicek je namenjen za nadaljno izboljšanje teh idiličnih prostorov.

Torej prijatelji, kooperirajte z nami, podprite naše prizadevanje v dobrobit naše kolektivne farne! Za ples bo igral priljubljeni Jankovčev orkester. Postregli vam bomo v vseh ozirih. Pridite! Na prav gotovo svidenje!

Pri klubu št. 49 JSZ smo na

SAVIN KONCERT LEP USPEH

Čikaški mešani pevski zbor "Sava" je imel dne 11. maja, 1941, v dvorani Slovenske narodne podporne jednote na 2657 S. Lawndale Ave. v Chicagu pod vodstvom svojega učitelja Jakoba Muhe svoj pomladni koncert z jako zanimivim in času primernim programom v dveh delih.

Prvega so tvorile same pevske točke, ki jih je deloma izvajal celokupni Savin zbor, deloma pa solist Carl Church in oktet iz Savinih pevcev in pevk, a v drugem pa nam je Sava podala Vodopivčev dramatični prizor narodnih pesmi "Snubače".

Z Uthmanovo "Prisejo rdeči zastavi" in Laharnarjevo skladbo "Prezgodne cvetlice" je mešani pevski zbor "Sava" odprl vzpored tega koncerta ter že s tema pesmima dokazal, da se je zelo skrbno pripravil za to svojo prireditev. Pesmi sta bile zapeti ubrano, toplo in čustveno. Izgovarjava je bila pravilna, tolmačenje ali izražanje nad vse prikaževanje dobro.

Za tem finim nastopom nam je zapel basist Carl Church "Out of the Deep" (Iz globine). "Still wie die Nacht" (Tako kakor noč) in pa "On the Road to Mandalay" (Na poti k Mandalaji) tako dobro, da je moral na zahtevo navdušenega občinstva dodati še eno slovensko popevko v navrstek.

G. Church je izvrsten, zelo izvrsten bi rekel, v svojih prirodnih legah — v legah drugega basa, ki je lep, čist in zvočen da malo takih. V višjih legah — v baritonskih legah — pa mu manjka tiste lepe zvočnosti. Zares lepih drugih basov je malo, zelo malo na svetu. In jaz svetujem G. Churchu, naj gleda, da ga privede z nadaljnjim vežbanjem do veljave, ki jo po vsej pravici zasluži.

Na klavirju ga je prav spretno spremljala Mary Owen. Zbor "Sava" je nam nato dobro zapel Krabčovo skladbo "Zimski maj" z besedilom, ki ga je zložil Etbin Kristan, in Savina pevka Alice Artach je pojem v Ferjančičevem "Rožmarinu" z veliko vneto pela solo ob spremljevanju celokupnega zbora.

Zborova spremljevalka na klavirju je bila Mary Muha. Klavir sam se mi je zdel razglašen, ali pa je bilo kaj v mojih ušesih napak.

Pesmi, ki si jih je "Sava" zbrala za ta koncert, so bile prav primerne sedanjemu letnemu času in majskega razpoloženju, je občinstva bi bilo lahko še več v dvorani. — Z. N.

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 30-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

ZA LIONE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. MOHAWK 4707
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se pripravlja rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.
FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerno — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7142—7173
1727-1731 W. 21st Street
CHICAGO, ILL.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

DEMOKRACIJA V DELAVNICI

Demokracija v delavnici je eden najpoglavnejših in najvažnejših činiteljev v pospeševanju resnične blaginje med vrstami našega delavstva, a se žal navzle temu presneto malo brigamo zanjo.

Za srednje sloje so vprašanja glede svobode in demokracije povsem drugačna kakor pa za delavce. Njim se ni treba pokoriti disciplini, samopasnosti, tiraniji in omejitvam v delavnici. In če mislijo o svobodi, jim je v političnem smislu svoboda že to, da lahko glasujejo za politiko, ki jim je koristna in všeč. Kadar pa mislijo o njej v ekonomičnem smislu, je to svoboda, v kateri jim je dovoljeno rabiti njihno gospodarsko moč, kakor se jim pač že polubi.

To je svoboda, ki se prekmalu prelevi v grabežljivost, lakomnost in razuzdanost.

Delavci se morajo iz ekonomične potrebe podvreči disciplini, ne da bi imeli le malce odločevalnosti pri določanju njenih smeri. Zato so neizogibno izpostavljeni poniževanju in izživljanju, kar oboje jim greni življenje in uničuje bodočnost. Disciplin, ki prihaja odgovoraj in se nanaša na obratovanje, pri katerem nima delavec nobene besede, mori duha in ubija podjetnost. Nevolja tli pod površjem čakaje le še kakega novega povoda za pritožbo, pa že vzplamti. Neprestano čutenje krivice, čeravno samo v podzvesti, neti in podžiga globoko ukorenjeno sovražnost in nezaupnost ter dela živo mejo med razredi. To pa ima naposled družabne upore in revolucije za posledico.

Razdvojenost v namenih in ciljih med ljudskimi činitelji v kapitalistični tovarni je glavni vzrok trenju in sporom. Ta razlika v ciljih je vedno čutna in opazna, zdaj bolj, zdaj manj. Da, tako je že udomačena, da se ima za navadno in neizbežno prikazen v industrijskem življenju.

Smoter kapitalističnih prizadevanj je dobiček. Stroški za izdelovanje in pridobivanje prizadenejo dobiček. Če hoče tega kapitalist povečati, mora

zmanjšati stroške. Delavske mezdje so del izdatkov za pridobivanje. Zato morajo te ostati nizke in če mogoče tudi še zmanjšane, čeprav je življenjsko merilo za delavca vprašanje bistvenega pomena. On živi neprestano na robu pomanjkanja, ker nima nikakršnih zalog. Mezde in mezdni poviški tvorijo edino sredstvo za zboljšanje njegovega življenjskega merila. Zategadelj je obdržanje mezde in njenega povišanja največje važnosti zanj. Cilji človeških činiteljev v pridobivanju — cilji kapitalista in delavca so si v navzkrižju.

Seve ni nezadovoljstvo nikoli posebno daleč in organizacije, kakor so n. pr. delavske unije, se ustanavljajo, da obračajo vso svojo pozornost na tisto nezadovoljnost ter skušajo vsaj deloma odpraviti njene vzroke.

Moč delavskih zvez je različna. Odvisna je od edinstva, discipline in znanja članov in njihne spretnosti v izbiranju pravih voditeljev. Vse stremijo za tem, da dobijo kar največjo mero pravičnosti. Ali ne na podlagi razumnosti in doslednosti, nego z grožnjami sile. Stavka je končna mera delavskih uni. Delavci stopijo pred lastnike in upravitelje s svojimi zahtevami kot nasprotniki. Oboji so pripravljeni za borbo liki vojske pred spopadom. Mir ni nikoli resničen. Oboroženo premirje je edina nada na obeh straneh. Studenci pridobivanja so zastrupljeni pri tem izvirku.

Po kapitalističnih deželah, ki pravijo, da so demokracije, sta svoboda za združevanje in pravica do stankanja glavni in bistveni točki v programih delavskega gibanja. Niti sluha ni po kakih demokracijah v naših tovarnah. Ravnatelji se brigajo le za učinkovitost in število izdelkov, med tem ko se delavstvo v njih meni le za mezdo in razmere, v katerih je ona za služena.

Tako niti delavci, niti ravnatelji ne morejo uvideti dejstva, da bi mogli oboji skupaj rami ob rami v sistemu, v katerem bi bila odpravljena vsa tista navzkrižja in nasprotja pa uvedena demokracija tudi po

delavnicah, vršiti se druge funkcije ter igrati ustvarjalno vlogo v družabnem delovanju.

RUDOLF HESS

Liki Halleyev komet se je pojavil nacisti poglavar Rudolf Hess na političnem obzorju ter vzbudil veličansko senzacijo po celem svetu s tem, da je prav na koncu predzadnjega tedna na letalu odnesel pete iz Nemčije ter se zatekel v deželo najhujšega Hitlerjevega sovražnika — v kraljestvo angleškega leva.

Hess je bil drugi za Hitlerjem v deželi največje in najgroznejše tiranije na svetu.

Svet se čudi in strmi, ker še ne ve, kaj je Hitlerjevega oprodo pripravilo, oziroma prisililo k temu nepričakovanemu poletu ali begu, ki je vendar še pred par tedni na javnem shodu povzdigoval Hitlerja v deveta nebesa.

Vsi listi pišejo o njem in kjer je dosti pisanja, je navadno tudi veliko ugibanja.

Kakor pišejo eni, ga je sam Bog poslal na škotsko, da reši Anglijo in druge dežele iz grozne zagate, v katero jih je pomagal spraviti on sam.

No, ljudje so se dandanes tako naivni, da radi verujejo v božje poslane. Hess bo morda še za svetnika postavljen. En svetnik več ali manj.

Drugi hočejo vedeti, da je Hess prinesel Angležem kar celo bisago Hitlerjevih vojnih nakan s sabo, kar pa najbrž ne bo res. Hess je zakrknjen prišast Hitlerjevih idej, ki predstavljajo na splošno in v podrobnosti največjo zlobo, kar jih je še doživel ta svet.

Tretji namigavajo, da se je Rudolf sprl z Adolfom zato, ker se ta neki vse preveč brati Stalinom ter utira pot komunizmu na Nemškem in drugod po Evropi. Ta bo prejkone tudi bosa. Prej bi lahko bilo res to, da skuša Hitler omaniti Stalinu, ker se mu še vedno cedijo sline po sila bogati zemlji v Ukrajini.

Angleški listi tudi trdijo, da je Hess malopridnež, kakršnih je malo pod božjim solncem. Pa naj je temu že tako ali tako, jaz pravim, da se je s Hessovim begom začelo nekaj krhati v tisti satanski svojati, ki je s Hitlerjem na čelu pahnila celo Evropo v pekel strašnega trpljenja, ne da bi ji mogel kdo prističi peroti.

In kadar se začne drobiti taka poglobljena in poniglava tlika, ni njen konec več daleč.

Zastran tega bi tudi jaz postavil Hessa za svetnika, ne da bi mu odpustil smrtne grehe, ki jih je vedoma in hotoma delal več kakor dvajset let v pobratimiji s podivjanim Hitlerjem.

Petintridesetletnica društva št. 49 SNPJ

Girard, O. — Društvo Ljubljana št. 49 SNPJ priredi svoj letni piknik na Spominski dan v petek 30. maja v Avon parku. (Mimo vodit cesta št. 422).

Poudariti pa moram, da to ne bo le navaden piknik, nego bo ta prireditev posvečena praznovanju 35-letnice tega društva. Koliko je že storilo za delavske ustanove, za agitacijo v prid svoje jednote, in pomaga nešteto tudi s "copaki", vedo vsi aktivni člani.

Na tem slavlju bo nastopil tudi mladinski krožek SNPJ. Glavni govornik bo John Terčelj iz Strabana, član porotnega odbora.

Vse tu in v sosednjih naselbinah vabimo, da pridejo na našo prireditev, sveda tudi Clevelandčane. Prostora bo dovolj za vse. Dvorana je velika in v slučaju dežja, se bo vse slavja vršilo pod streho.

Igral bo L. Simončičev orkester iz Clevelanda. Glede potrebe jamčimo, da bo prvovrstna.

Torej na svidenje 30. maja v Avon parku!

John Bogatay.

Pomoč Angliji

Zed. države so dale Angliji lani in letos nad 50 rušicev, 20 torpednih čolnov, nad tisoč bojnih aeroplanov in mnogo drugega materijala.

ROOSEVELT S SVOJO VNANJO POLITIKO V TEŽAVNEM POLOŽAJU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vstop v vojno, ali pa prepustiti Anglijo, da si pomaga kakor ve in more, ali pa izkryvati.

Politični opazovalci v Washingtonu menijo, da ako bi bilo po Rooseveltovem, bi bila ameriška vojna mornarica in ameriško letalstvo že v akciji. Toda opozicija proti temu je tako pomolna, in njegovo zagotovilo, da se ameriški armadi ne bo treba boriti v tujemeststvu. Ljudem se tako pred očmi, da mi je silno težko storiti korak, ki bi pomenil popoln vstop v vojno.

Bodočnost nejasna

On ve, da tudi ako gremo v vojno, to ni še jamstvo, da bi mogle Zed. države skupno z Anglijo osiše toliko premaga, da bi mu lahko narekovala svoj mir in dale osvoboženemu svetu temelj za zgraditev trajne, trdne demokracije.

Večina vojaških veščakov trdi, da se Nemčije ne bi moglo odločilno poraziti brez invazijske armade, ki bi udrla na kontinent. Angleška sama je v ta namen prešibka. Vrh tega je sedaj vsled bojnih letal velike ekspedicijske armade veliko težje izkreati kakor v prejšnji vojni.

A recimo, da se bi Angliji in Zed. državam le posrečilo poslati v Evropo par milijonov mož, ki bi Nemčijo in Italijo toliko oslabil, da bi nastala v njima revolta, kakor je v Nemčiji ob koncu prejšnje vojne. Kaj bi storila v tem slučaju Rusija? Bržkone ne bi stala mirno ob strani in tako bi tej vojni sledila nova z Rusijo.

Ogromna odgovornost

Roosevelt se zaveda, da ima v tem položaju lahko vsak njegov državniški korak zgodovinske posledice, bodisi v dobro, ali pa katastrofalne tudi za to deželo.

Vzlic temu je jasno, da je njegova vnana politika proti Nemčiji že tako daleč razpletena, da če od nje odneha sedaj,

je to umik pred Hitlerjem in priznanje poraza.

Ze parkrat ta in prejšnji mesec je bilo obljubljeno, da pride Roosevelt glede vojne z došlo izjavo, pa je vsled dogodkov namero odložil, kajti padla je med tem Jugoslavija in za njo Grčija, Anglija pa se je zapletla v novo vojno v Iraku. Arabski svet se nagiba proti Veliki Britaniji in ji preti s sveto vojno.

V Moskvi je prevzel vladu Stalin direktno. Kakšne so njegove nakane, ne ve bržkone niti Molotov, a očitno je, da Angliji ne obetajo nič dobrega. Za predsednika ameriške republike v takih okoliščinah ni enostavno odločiti se za to ali ono usodno pot. Vzlic temu ne bo dolgo, ko bomo vedeli, da li stopimo v vojno popolnoma takoj, ali pa se bomo polagoma pomikali vanjo.

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kazovali, da je ta prepoved nesmiselna, ker bodo lahko kandidirali kot neodvisni, ali pa na listi kake druge stranke. Nasplošno argument je bil, da če bi oni imeli moč, bi sploh nikomur ne pustili kandidirati, nego bi dali vso oblast sebi, kakor so si jo v Rusiji.

V Illinoisu je legislatura sprejela zakon, ki prepoveduje tujcem v tej državi izvrševati zdravniški, pravniški, zobozdravniški, arhitektni, brivski, kovaški, in osem drugih poklicev. Pravijo, da je v Illinoisu 200 zdravnikov, ki bodo po tem zakonu morali nehati izvrševati svoj posel, ker se niso držali. Dalje dentisti in drugi. Zakon je bil sprejet brez opozicije. Pravijo, da je naperjen največ proti Židom in drugim beguncem, ki so se priselili v to deželo od kar Hitler divja po Evropi.

V Detroitu se je dogodil čudež, da so bili grafterji ne le

KLIC KLUBOM J. S. Z. NA DELO ZA PROLETARCA

Klubom JSZ je bil poslan minul teden sledeči apel:

Cenjeni sodrugi in sodružice:

Ne lani in ne še letos nismo podvzeli za Proletarca nikakršne organizirane kampanje. Vzroki so znani, zato vam jih tu ne bomo opisovali.

Kako pokrivamo primanjkljaj pri listu, je bilo pojasnjeno v Proletarcu z dne 7. maja.

Lani smo se obrnili za kritje izgub na klube, da naj pomagajo kakor kateri more, bodisi s prireditvijo v korist tiskovnega sklada, ali pa z individualno akcijo.

Nekaj je pomagal tudi lanski zbor JSZ. Skupaj smo lani zbrali v podporo listu \$1,199.00.

Letos do pričetka maja samo \$157.00.

Apeliramo vsled tega na vaš klub, da naj aranžira eno prireditev tudi v tem letu v korist Proletarca, ali pa naj podvzame zbiranje prispevkov v ta namen, ali oboje. Silno važno je tudi, da listu pridobimo novih naročnikov, kajti ti bi pomenili stalne vire dohodkov za list, poleg tega se bi tudi njegov vpliv razširil in to bi po drugi strani pomenilo tudi ojačanje naše JSZ.

Klub št. 1 v Chicagu ima dve prireditvi na leto v podporo listu, vrh tega zbiramo tudi prostovoljne prispevke, a potrebno je, da se to delo pospeši v vseh naselbinah.

Vsak vesten čitatelj Proletarca mora priznati, da je list vreden opore, ki mu jo daste.

Svet je v vojni in v zmedbi, Proletarec pa je glasnik bodočnosti. Vsakdo se lahko zaneše nanj in na informacije ter proglose, ki so v njemu.

Upamo, da mu boste tudi letos stali ob strani, kakor prejšnja leta, ter podvzeli kakršnokoli akcijo v prid Proletarca na način, ki je v ta namen v vaši naselbini najboljša izvedljiva.

Sodružno pozdravljeni!

CHARLES POGORELEC,

tajnik JSZ in upravnega odbora Proletarca.

razkrinkani, nego tudi obsojen. Prizadeta sta bivši okrajni prosekutor Duncan C. McCrea in bivši šerif Thomas C. Wilcox. Prejela sta \$140,000 podkupnine za ščitjenje hazardnih igralnic in bordelov. Obsojena sta bila na do pet let zapora in \$2,000 globe. Njun škandal se je v lokalnem časopisju rešeta, že dolgo, kaznen nad njima pa je bila izrečena šele 14. maja.

Charles A. Lindbergh mora imeti za nacističsko propagando izredno vrednost. Njegova predavanja, v katerih trdi, da je Anglija obsojena porazu in razpadu, so nacisti razširili tudi v latinski Ameriki. V ta namen so tiskali v Mehiki dve sto tisoč izvodov knjige o Lindberghu ter njegovih argumentih "proti vojni".

V Chicagu so minuli teden zastavkali raznašalci brzojav (messenger boys), ker je družba Western Union začela nametati dekleta, da izpodrinejo fante iz služb. Interesi ljudi se čestokrat zelo čudno križajo.

Zupan Hague v Jersey Cityju, N. J., je bil ponovno izvoljen. Dobil je blizu 90,000 glasov, proti njemu pa jih je bilo 11,000. Hague je postal notoričen valed svojega boja proti svobodi zborovanja. Tudi Normana Thomasa je izgnal siloma iz mesta. Vrhovno sodišče je obsodilo njegovo kršenje civilnih svobod, a ljudstvo njegovega mesta se je vspešno znova izreklo zanj. Hague je podpredsednik izvršnega odbora demokratske stranke. Z njim vred so zmajali pri zadnjih občinskih volitvah vsi drugi njegovi kandidati.

IZ CLEVELANDA

Kam pa v nedeljo 25. maja? "Ha, ha, ha, čemu vprašati! Na vsak način na otvoritev pikniške sezone na izletniški prostor SNPJ."

Postal je v vsej tej okolici v ta namen najbolj priljubljen.

In če bo dež? Ni se bati! Paviljon je velik, tli njega pa so še druga poslopja, da bomo vsi lahko pod streho. Naj bo torej lepo vreme ali deževno, se snidemo tam. Tudi za razsvetljavo je vse po novem urejeno.

Vse minule nedelje v tem letu, dasi ni bilo piknikov, je prišlo na ta prostor vseeno stotine izletnikov. Oskrbništvo prostora ima sedaj družina Andy Gorjanca, ki deluje, da se ljudje počutijo tu čim bolj domače in da so dobro postreženi. Pred njo pa je to delo vestno vršil John Kos.

Bilo bi prijetno, ako se bi kake nedelje oglasil tu Big Tony s svojo koncertino. Bi par komadov zaigral in potolažil tudi sodružice, ki se je pritožila, da v oglaševanju njegovega predloga imenujeva le moške ter s tem zapostavlja ženske. Toni bi pil ob enem našo "železno" in še lepše igral kakor ob kalifornijskemu vinu, ako ga mu je še kaj ostalo v kleti.

Še nekaj imam na naslov našega prijatelja v Oaklandu, Calif. Naj mu torej raztolmačim, da imamo na izletnih prostorih SNPJ v Clevelandu potok, po katerem teče voda vse dni v letu. Kjer je voda, se najde tudi polže. Se nobenkrat nisem videl nobenega tu, a zadnjič pa ga ugledam: Polž. Giblje se ob potoku počasi, kakor je navada polžev. Pa sem si mislil. Morda pa je pobegnil pred Italijani in Nemci iz Višnje gore, od kjer je Toni doma! Polž ne govori, potnega lista tudi ni imel, pa sem si torej lahko le tako mislil. Kar je polžev, ki niso pobegnili, jih bodo tam pojedli, to je gotovo. A temu ob našem potoku ni storil nihče nič žalega. Pač ameriška demokracija tudi za polže.

O svetovni situaciji ne bom pisal. Je grozno zmešana. Zdi se, da se je ves svet okrenil proti demokraciji in civilizaciji. Najbrže so ljudstva obupana nad tem kar je bilo doslej v veljavi, pa si mislijo, da jim bo v nacistički sužnosti boljše. Varajo se.

Anton Jankovich.

Ako v vaši naselbini ni soc. kluba, pristopite v JSZ kot posameznik. Članarina je \$1 na leto.

Hrvatski Glas priporoča kanadske bonde

Hrvatski Glas, ki izhaja v Kanadi, poroča, da je Srpski Narodni Savez kupil za \$50,000 obrambnih (Defense) bondov USA in za \$25,000 kanadskih. List priporoča, da naj slede temu vzgledu — namreč da naj kupijo poleg ameriških tudi kanadske bonde, vse druge jugoslovanske podporne organizacije.

Z ničemer ne koristite Proletarcu bolj kakor s pridobivanjem novih naročnikov.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

MAJ

BARTON, O. — Zborovanje vzhodnoškije konferenčne organizacije Prosvetne matice in JSZ v nedeljo 25. maja.

YALE, KANSAS. — V soboto 31. maja zabava kluba št. 21 JSZ v tujkajšnji dvorani.

JUNI

CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 22. junija pri Keglu v Willow Springsu.

JULIJ

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 in "Zarje" na izletniških prostorih Federacije SNPJ v nedeljo 6. julija.

AUGUST

STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 17. avgusta v Drenikovem parku.

NOVEMBER

CLEVELAND, O. — Koncert "Zarje" na Zehvalni dan v četrtek 20. novembra v SND na St. Clair Ave.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 30. novembra koncert Save v dvorani SNPJ.

DECEMBER

CHICAGO, ILL. — V sredo 31. decembra novoletna zabava kluba št. 1 JSZ.

JANUAR 1942.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 15. marca 1942 prireditve v korist Proletarca v dvorani SNPJ.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert Save v dvorani SNPJ.

Listen to

PALANDECH'S YUGOSLAV-AMERICAN RADIO BROADCAST

Every Saturday, 1:30 to 2:30 P.M.

STATION WHIP

1480 kilocycles

(First Station on Your Dial)

Featuring a program of Yugoslav Folk Music

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND

SURGEON

OFFICE HOURS: 2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily At 3724 W. 26th Street

Tel. Crawford 2212 At 1858 W. Cermak Rd

4:30—6:00 p. m. Daily Tel. Canal 1106

Wednesday and Sunday by appointment only Residence Tel.: Crawford 8440 If no answer — Call Austin 5700

POSUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

MODERNI PLINSKI ŠTEDILNIKI nudijo prednost v kuhanju nad drugimi

Poleg pa 3 druge posebnosti

1. HITROST — Najhitreje kuhanje na vrhu peči kar ga je dozdaj znanega!
2. UPORABNOST — Dobite tisoč raznih toplin v trenutku!
3. VARČNOST — Moderni plinski štedilnik stane manj in rabi manj!

Ničesar novega za naučiti pri modernem plinskem štedilniku!

● Kuhanje z modernim plinskim štedilnikom je lahko in udobno. Kuhate lahko z malo ali veliko količino vode, kakor se vam poljubi. Moderni plinski štedilnik naredi prazenje in pečenje udobnejše in hitreje z zadovoljivim uspehom. Avtomatični kontrolnik vam odstrani vse morebitne zapreke.

Moderni plinski štedilnik je neprekosljiv v hitrosti in hranjenju jestvin. Ravno radi tega si jih nabavljajo čim boljše družine v vedno večjem številu.

LIBERALEN POPUST ZA VAS STARI ŠTEDILNIK LAHKA MESEČNA ODPLACILA

MODERN COOKERY. CONSTANT HOT WATER. SILENT REFRIGERATION. GAS HEATING. THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY.

What About Prices?

Wage increases have been announced by a number of large corporations during the past few weeks. All good and well, for that is as it should be. Isn't the boom in business doubling and in many cases tripling profits for these same corporations? More dollars are finding their way into the pay envelope of the workers, but on the other hand prices are rising, and it is generally expected that they will go even higher.

The value of a dollar is not always the same. When prices rise the value of the dollar drops. Increasing prices amounts to the same thing as a pay cut in the shop.

The Kenosha Labor estimates that "if the cost of living goes up 10 per cent, workers earning 80 cents an hour will find their wages are then worth no more than 72 cents an hour before the price rise.

"In times like these, therefore, workers have to fight a twofold battle. They must secure wage increases that will compensate, insofar as possible, for the higher cost of living, and they must, secondly, do what they can to prevent further price rises.

"Inflation is another way of saying that prices have risen, or that the value of the dollar has shrunk. Inflation occurs when the volume of dollars in circulation increases faster than the output of goods which the dollars will buy. An arms economy boom, such as we are now beginning to experience can easily lead to inflation. For example, many workers who have been unemployed for a long time are now finding work. Others are working longer hours. Quite a few of these will buy either a new or a used car. Their need for a car has increased, and so has their ability to buy it.

"But the automobile industry has large orders for tanks, trailers and airplanes. OPM Director Knudsen announced a few weeks ago that the output of automobiles would be reduced by 20 per cent after August. Thus, while the demand for automobiles is greater, the number of new or used cars that may be bought will be smaller. The result is an increase in prices. The more the demand grows, and the more the market is restricted, the higher will be the prices bid. Here is an important example of how the present artificial boom contributes to inflation—or, in effect, a wage cut for the people who need to buy automobiles."

Inasmuch as there is no governing agency that would have strict control over prices of foods and other commodities, increases in the cost of living will continue to come much faster than increases in wages. And they will keep offsetting the increase in wages.

Sustaining Fund Campaign Underway

Once again we approach that season of the year when our publication must rely almost entirely upon contributions from its readers and friends to tide it over the summer slump.

A Sustaining Fund campaign has therefore been launched.

It was sounded off this week with hundreds of letters to all key-men, readers and friends.

At least \$1,000 must be raised to meet obligations with our printers, now up in the four figures.

Many of our friends have already responded to the call "Big Tony" Tomic, of Oakland, Calif., made a suggestion some time ago that each reader contribute \$1 to the Sustaining Fund, which would wipe out Proletarec's debt immediately. Response, as published reports in Proletarec show, has been steady and encouraging. But we need this larger campaign to really do the job. And we're banking on every one of our readers to help put it across.

Educators Strike Back At Reactionaries

PHILADELPHIA.—Three courageous educators recently struck back at powerful and reactionary Big Business groups which have been trying to drive liberal and progressive textbooks out of the nation's schools.

Dr. Edwin Brome, former superintendent of Philadelphia's public schools; B. M. Watson, former Spokane (Wash.) school superintendent and director of the Pennsylvania Public Education and Child Labor Association, and Dr. W. D. Lewis, high school principal and textbook publisher, made a report to the Philadelphia Committee on Public Affairs declaring they could not find any subversive or un-American propaganda in textbooks prepared by Dr. Harold Rugg, of Columbia Teacher's College.

Rugg's books on social, economic and labor problems are widely used in elementary and high schools. They have been favorite targets of the anti-liberal school book campaign by the National Association of Manufacturers and Mervin K. Hart, president of the New York State Economic Council, one of the most reactionary organizations in the country.

The chief objection seems to be that Rugg tells the students that the existing economic system is not perfect and might profitably be changed so as to give the ordinary man a better chance in life.

The three educators charged critics with distorting the character of Rugg's books by unfairly taking brief quotations from their "context," and said the books as a whole present a fair picture of our economic and social system.

"A greater issue" than the books themselves is involved in the attacks on Rugg, the educators' report said. "That issue is this:

"Who are the responsible and legally constituted authorities to determine textbook and courses of study? Are they self-constituted minority groups of manufacturers, bankers, advertising men and Legionnaires? Or are they the state and local boards of education, and their officers who have been duly appointed by all the people to represent their interests in such matters?"

—Labor.

Industrial Homework Inspection Underway

CHICAGO. An industrial homework inspection drive to bring the benefits of the Fair Labor Standards Act to women employed in manufacturing processes in their homes and to eliminate oppressive child labor is being conducted by the Wage and Hour Division, U. S. Department of Labor, Thomas O'Malley, Regional Director, declared last week.

The announcement was made as the Division obtained a federal court injunction against the Star Garter Company, Chicago, providing for payment of \$1,995.16 in back wages to 146 employees, 61 of whom were homeworkers.

One hundred and seventy-five firms in the city known to be employing homeworkers are in the process of being investigated, it was reported.

Meeting of Branch No. 1

CHICAGO.—All members, as well as non-members interested in the discussions which are held after the meetings of Branch No. 1 JSF, are requested to attend the next meeting which will be held at the Slovene Labor Center, Friday evening, May 23.

Subject of discussion will be Relief for the Yugoslav Victims of German Aggression.

Come early. Bring your friends along. Everyone is invited to participate in the discussions.

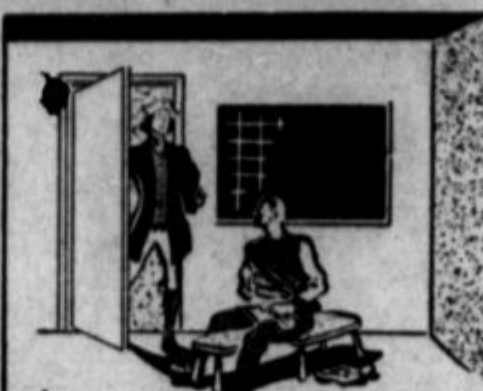
The fact is, nothing comes; at least, nothing good. All has to be fetched.—Charles Buxton.

THE MARCH OF LABOR

THE DEVIL
QUOTES SCRIPTURE
IN THE 1930'S, WHEN AGITATION FOR
A 5-DAY WEEK BEGAN, J. E. EDGERTON,
PRESIDENT OF THE NATIONAL ASSOCIATION
OF MANUFACTURERS, AND E. H. GARY,
PRES. OF U. S. STEEL CORP., APPEALED
TO THE FOURTH COMMANDMENT:
SIX DAYS SHALL THOU LABOR, AND
DO ALL THY WORK.

IN 1837, THE ECONOMIST,
MATTHEW CAREY, SAID THAT A
WOMAN WITHOUT CHILDREN
COULD EARN IN THE NEEDLE
TRADES NOT MORE THAN \$500
A YEAR, AND A WOMAN WITH
CHILDREN NOT MORE THAN \$100.

UNIONS HAVE INCREASED THE WAGES OF MEN AND
WOMEN IN EVERY TRADE. THAT'S WHY, TODAY,
WORKERS INSIST ON THE UNION LABEL.

FIRST WALKING DELEGATE
WAS APPOINTED BY THE PHILADELPHIA
SHOEMAKERS IN 1799.

Mediation the Way To Handle Strikes

The defense of democracy is menaced far less by strikes than by hot-heads in congress.

The worst that can be said about strikes in defense industries is that they may delay by a few hours or a few days the manufacture of certain military materials. Let us concede that there should not be even this short delay.

But the hot-heads—like Rep. Hatton Summers of Texas, chairman of the house judiciary committee, who has proposed the electric chair for strikers in defense industries—would destroy democracy itself. Hitler's ideas of government would win a major victory on the American continent without Hitler firing a shot in this direction.

Let no one think that this would not be a major victory for Hitler, too. The drastic anti-labor legislation proposed by the Summers, the Smiths, Hoffmans and Coxes would be exactly the thing to throw this nation into a turmoil. Nothing could be better calculated to convince millions of American workers that the defense program was a fraud, and that it was being directed not against a potential foreign enemy but against them.

Fortunately for democracy some thinking still prevails in the national administration. President Roosevelt has wisely resisted the hysteria and the clamor of the reactionaries. Instead of military force he has urged mediation, and the success of the national mediation board to date has amply justified his policy.

The mediation board took over the Allis-Chalmers strike when all other attempts to settle it had failed. The most notable failure had been the bull-in-the-china shop tactics of Navy Secretary Knox and OPM Director Knudsen, who tried to open the plant by getting tough. The mediation board not only settled the strike, but both the union and the company declared themselves to be satisfied with the agreement.

The mediation board has gotten off to a good start. It certainly deserves a fair trial, which it can't have if the hot-heads in congress keep industrial relations upset by their irresponsible clamor.

The major factor behind the present strikes, which the congressmen would do well to consider, is the increase in living costs which leads to demands for wage increases. A survey made by the OPM shows that between September, 1939, and March 26, 1941, there have been 43 strikes which to some degree have temporarily delayed production of defense materials.

There were another 30 in defense industries, which, however, did not cause a delay in the scheduled delivery date, and are therefore described by the OPM as "less important."

Of this total of 73 strikes, 38 were the result of wage demands made by the union and rejected by the employer. The next most important cause was the refusal of the employer to grant recognition to the union of his employees. This cause was responsible for 21 strikes, or about 30 per cent.

What the OPM calls "union relations" were responsible for 11 strikes, by which it is assumed that the OPM meant discriminatory discharges of union members.

Other grievances led to seven strikes, while eight were caused by jurisdictional disputes. On the face of this analysis, we can conclude that only eight were clearly unjustifiable, and they were the ones caused by jurisdictional squabbles. More may have been unnecessary, but the OPM's own analysis indicates that a large majority were not wanted by the workers and were undertaken only when other methods failed.

It will be the duty of the national mediation board to try to settle these legitimate disputes before they reach the strike stage. But let it be fully understood that workers do have legitimate grievances. There must be adequate machinery to deal with these grievances fairly. Legislation of a fascist type to abolish strikes does not eliminate grievances. It only destroys a fundamental part of our democracy.

—Kenosha Labor.

LET'S HAVE THE TRUTH ABOUT TAXES

Patriotic Americans are ready to accept any sacrifices necessary to make their country secure against aggression, but they are justified in regarding with deep suspicion tax proposals now before Congress.

This applies especially to the recommendations of the Treasury, which conceals from the public some very important information.

Secretary Morgenthau says it is necessary to raise \$3,500,000,000 in new revenue, bringing the total Federal income to \$12,667,000,000.

Two years ago, President Roosevelt, basing his forecasts on Treasury estimates, said that when the national income reached \$90,000,000,000, revenues at rates then existing would be \$10,600,000,000.

Since then rates have been increased to bring in an additional \$1,700,000,000.

The Federal Reserve Board estimates that the 1940 income will be pretty close to the goal suggested by the President. If that is true, then taxes this year, without increased rates, will return \$12,300,000,000, or only \$300,000,000 less than Morgenthau says is needed.

Morgenthau, it should be remembered, is a chronic "budget-balancer." He "sold" the President the idea of cutting government expenditures in 1937, when rapid strides toward recovery were being made. The result was a disastrous slump that called for new "pump-priming" efforts.

The same people who said balancing the budget could lick the depression now think that is the way to lick Hitler. They may discover that what they are advocating may merely mean another economic nosedive.

Employment is nature's physician, and is essential to human happiness.—Galen.

The devil never tempted a man whom he found judiciously employed.—Spurgeon.

Education is our only political safety.—Outside of this ark all is deluge.—H. Mann.

There are few, very few, that will own themselves in a mistake.—Swift.

IN THE NEWS

LOW PAY BARS NEGRO FROM SECURITY BENEFIT

Wages of Negro workers in the South are so low that many of them are unable to qualify for the old age or survivors benefits of the social security act, the Social Security Board reported in Washington on April 30, in an article published in the March social security bulletin.

In 13 southern states, it was found, the average wages of Negroes in employment coming within the terms of the social security act was \$388 a year while the average for all white workers was \$839 a year.

"It would appear," the article said, "that in fact a double penalty may be suffered by Negro workers in covered employment and their families in that the duration of covered employment and the amounts of taxable wages will often be such as to make it impossible for individuals to qualify under the present eligibility requirements for either old-age benefits or, on occasion for the benefits payable to survivors."

MARCH STRIKE TOTALS WERE ABOUT AVERAGE

Latest estimates for March, 1941, show 330 new strikes in which 113,000 workers and 1,400,000 man-days of idleness were involved, the Bureau of Labor Statistics reported April 30.

The largest strikes during March in terms of numbers of workers involved were at plants of the Bethlehem Steel Corporation in Bethlehem and Johnstown, Pa. The International Harvester and Allis-Chalmers strikes, which began in January, accounted for nearly a third of the total idleness during strikes in March. All these disputes have since ended.

UNION MEMBERSHIP AT NEW PEAK

Union membership has reached a new all-time high, approaching the 10,500,000 mark, double the peak reached after the last World War, labor leaders revealed last week.

Most of the tremendous gains have been rolled up since the defense program got under way less than a year ago, and Standard Railroad Labor Organizations have shared in the record increases.

A. F. of L. chieftains estimated that the Federation's affiliates alone have over 5,000,000 members, of which about a million have been added since the start of the defense effort.

C.I.O. spokesmen likewise put their membership at "nearly 5,000,000" and declared their unions have signed up a million workers since last November.

Most of the Standard Railroad Labor Organizations are affiliated with the A. F. of L., but those outside either major labor groups, plus several other "independent" unions, account for another 500,000 members, it was estimated.

FALSE!

Knox gelatin may taste good, but about every other advertising claim made for it is false, according to a Federal Trade Commission announcement that the manufacturer of that product has promised to stop "representing" that:

"Knox gelatin increases vim and vitality, lessens fatigue, increases 'staying power,' restores vigor or stores energy."

"Enables a person to sleep better, lessens the seriousness of athletic injuries, increases muscular work capacity 100 per cent, or is an amazing discovery."

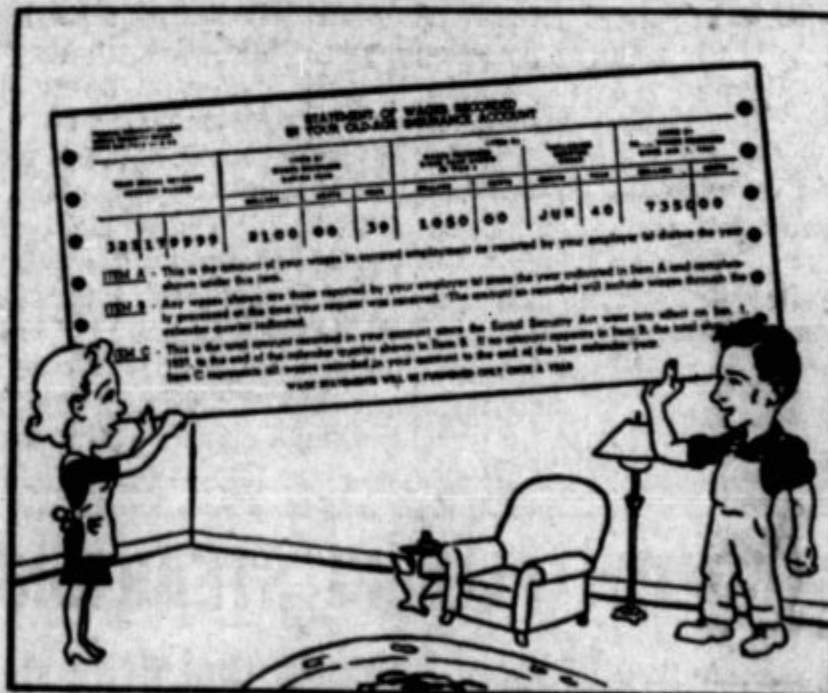
HOUSE PASSES BILL TO TAKE OVER SHIPS

Administration forces in the House last week mustered an overwhelming majority and routed a hard-fighting opposition in passing legislation authorizing the government to take over all foreign ships in American ports.

The measure now goes to the Senate, where, it was promised, it will run headlong into a bitter debate over the convoy issue that has already reached the boiling point.

The measure permits the President to use the confiscated vessels in any way he deems to be best for national defense.

Social Security and the New Job

Employee shows his wife the answer to the wage-inquiry card which he sent to the Social Security Board. This is a statement of the wages recorded in his old-age and survivors insurance account.

A wage-inquiry card can be obtained at any Social Security Board office. If a worker fills this in and mails it, he will get back a statement from the central office of the Social Security Board showing the wages credited to him in his social security account. If the worker believes the wages shown on this statement are incorrect or incomplete, his local Social Security office will help him to check back on wages reported for him in the past and clear up any error.

If the worker keeps the statements given him by his employer showing the wages paid to him and the amount

of social security taxes deducted, he will have a full record of his wages. He can then use these to check the wage statement furnished him by the Social Security Board.

Any worker who has reason to doubt that all of his wages have been correctly reported should mail in a wage inquiry card at once. The more time elapses the more difficult it will be to check up on wages received in the past. The employer may go out of business or the worker may forget just how long or when he worked for an employer. In any case of doubt, the worker would do well to consult his local Social Security Board office for advice.

Do You Know?

Folding flat against the side of a trailer when not in use, an accessory has been invented that can be extended to provide additional floor space enclosed with walls and roof.

The Ohio inventor of a pipe having an elevating screw in the bottom of the bowl to push the tobacco upward as it burns asserts that it reduces tobacco consumption by more than 30 per cent.

The wool clip in the Union of South Africa for the year 1940 has been officially estimated at 900,000 300-pound bales, approximately four to five per cent greater than the 1938-39 clip.

Vehicular for one person constructed by a Texas resident is propelled by a dog that runs or walks inside a large central wheel, which is connected to the driving wheels of the vehicle by a belt and pulleys.

Persons using a new exercising machine kneel on a rubber pad and move a handlebar along a metal tube at floor level until in a prone position, returning to the kneeling position with the aid of a spring in the tube.

The Cuban government has decreed that commercial radio broadcasting is a public service of instruction and culture and has restricted broadcasts of notices and advertising to announcers and commentators licensed after examination.

Extensive experiments in Illinois have shown that passengers looking at an angle through side windows of closed automobiles suffer 62 per cent less eye fatigue when safety plate glass is used in the cars than when safety sheet glass is used.

CITIZENSHIP

If you are seeking information on becoming a citizen of the United States, a pamphlet on the subject, selling for only 15 cents, can be secured by writing to:

Proletarec

2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

Write Today!

♦♦ SAVA NOTES ♦♦

By A. SAVANKA

The week following our Concert almost everything else was forgotten but the certain book which I was reading — "The Magic Bow," a romance on the life of one of the greatest of violin virtuosos—Nicolo Paganini. It is a great weakness of mine and also an incurable one—that a book can become so very interesting that all other work is neglected, causing many a hopeless situation, and a mad scurry to catch up afterwards. However, this particular book begins with a wonderful intensity and runs through a hundred pages, then a weaving of the romance begins, with unfeeling fingers, and the pattern slowly loses color, and releases me from its power. My attention is elsewhere again.

This time "Sava Notes" on our concert were almost forgotten... Perhaps they wouldn't even be missed, but certainly I would miss the pleasure of telling about the fine success that it turned out to be. Being a participant, it is difficult to give a definite account of the entire program, since a true effect of the renditions cannot be had when one is a part of the choral singing. But judging from the response of the audience, the songs made favorable impressions and were warmly received. I believe the singing has won a little part of the audience's heart, and they will come again to hear the concerts scheduled for seasons to come.

The operetta "Snubaci" proved highly entertaining and well performed.

"May Herald" Foremost English-Slovene Publication of the Day

80 illustrated pages of short stories, poems, and articles of general interest about our people and their activities throughout the past 36 years. For the small price of twenty-five cents, a bigger publication than you can buy anywhere on the news stands.

Order a copy or more and sell them among your reading friends.

Order from:
Proletarec
2301 So. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

ed, and our much-talked-of expectations were fulfilled. The entire cast is deserving of many complimentary words. Although the pauses between songs were a little drawn out and felt, the operetta as a whole moved smoothly and harmoniously.

Elaine Turpin, as the beguiling "No, No, Tinka," looking very pretty in a green and white peasant frock, sang her part in a pleasing voice, and it was hard for her "Snubaci" to accept her flat refusals to their heartfelt proposals. Ant. Garden as "Dragi oče" gave a good account of his role, wearing a costume of red, green and yellow knee pants, which, no doubt, also took some courage to don. But the effect was good and added much to the color and spirit of the presentation. Edward Drasler, as the "prvi fant," again sang in his very pleasing tenor voice, softly and appealingly to flighty "Tinka" who but shook her head and firmly stated that he was not rich enough for her. John Rak made a hit with the humorous song "Moj očka so mi rekli," in his easy manner and mimicry. Al Goste's "Klančičev Jurij" was most amusingly sympathetic, and only a pail of cold water could dampen his ardent serenade. Leo Vider also shared the highlights of the performance, and Darwin Taschwer, Frank Vidmar, Ernest Drescher and Joseph Turpin all carried out their parts very well, contributing much to the success of this musical presentation.

Carl Church, who was guest soloist, sang his selections in fine style. His bass-baritone voice easily won the applause and appreciation of the audience. "On the Road to Mandalay" was his best, which called for more. "Still wie die Nacht," a very beautiful German song, which Carl sang with much feeling, did not meet with full approval—because it was German, according to some comments heard after the program.

Such an attitude is deplorable, and should have no place among intelligent people. Music knows no language and no hatred or prejudices. Beauty, which is Art, which is Music, is a thing all by itself, and no war hatreds or madness should cast reflections and shadows upon it.

Dorothy Sodnik sold the lucky number to her brother, August Saunders, the winner of the dandy Emerson radio-victrola combination player. A nice amount was realized from this money-raising venture, and the efforts of all the Sava members are indeed commendable. This promises a host of dividends, as well as a feeling of success, which keeps the spirit of the chorus on a high plane and promises further enthusiastic participation.